

Biuletyn Informacyjny

Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa

TRENDY NARZĘDZIA KIERUNKI
NR 2/2021

Zagospodarowanie gruntów rolnych

Wielkość Zasobu to
1 mln 360 tys. ha
państwowej ziemi, w tym
ok. **186 tys. ha** gruntów
do rozdysponowania

Dzierżawa podstawową
formą zagospodarowania
nieruchomości rolnych.
Grunty wydzierżawione
stanowią
1 mln 55 tys. ha

Ustawa o wstrzymaniu
sprzedaży nieruchomości
Zasobu WRSP przedłużona
do **2026 roku**

ZASÓB WŁASNOŚCI ROLNEJ SKARBU PAŃSTWA

(stan na 31 grudnia 2020 r.)

1 zł

Średnia cena
sprzedaży gruntów
rolnych w 2020 r.
to **35 220 zł**
za 1 ha

Atrakcyjna oferta
gruntów nierolnych
pod inwestycje
oraz
obiektów zabytkowych

Ośrodki
Produkcji Rolniczej
nową inicjatywą
zagospodarowania
nieruchomości
Zasobu WRSP

Nieodpłatne
przekazywanie
gruntów
samorządom na realizację
zadań własnych

Bezwrotna pomoc finansowa ze środków
uzyskanych z zagospodarowania Zasobu WRSP

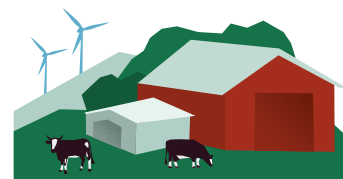

Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa

SPIS TREŚCI

- 2 List Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa**
Małgorzata Gośniowska-Kola
- 3 KOWR jest kluczową instytucją działającą w rolnictwie**
Wojciech Kędzia, Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR
- 7 Bardzo dobra ocena działalności KOWR**
Michał Wiśniewski, Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR
- 9 Odmiany pszenicy ozimej i jarej w spółkach KOWR**
Marcin Wroński, Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR
- 12 Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014–2020**
Anna Dorota Gut
- 14 Fundusze promocji**
Emilia Olszewska-Brzezińska
- 16 Praktyczny wymiar patriotyzmu ekonomicznego**
dr Rafał Zgorzelski, Filip Chrzanowski
- 18 Znaczenie informacji rynkowych**
Marzena Trajer
- 21 Poradnik eksportera. Filipiny – wschodzący rynek**
Ada Krzewicka
- 23 Sytuacja na rynkach rolnych**
- 32 Summary**

str. 3

KOWR jest kluczową instytucją działającą w rolnictwie

Do najważniejszych zadań KOWR należą rozwój obszarów wiejskich oraz gospodarowanie nieruchomościami rolnymi będącymi w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa. Wielkość Zasobu to 1 mln 360 tys. ha państwowej ziemi, w tym ok. 186 tys. ha gruntów do rozdysponowania. Podstawową formą zagospodarowania nieruchomości rolnych jest dzierżawa, w której pozostaje 1 mln 55 tys. ha. O działaniach KOWR w tym zakresie oraz o nowej inicjatywie zagospodarowania nieruchomości Zasobu WRSP pisze **Wojciech Kędzia, Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR.**

str. 7

Bardzo dobra ocena działalności KOWR

Michał Wiśniewski, Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR, przedstawia wyniki badania „Polska Wieś i Rolnictwo 2020”. Respondenci, którzy w czasie pandemii koronawirusa skorzystali z usług Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, ocenili jego działalność dobrze lub bardzo dobrze. Tego zdania było aż 89% ankietowanych. W stosunku do poprzedniej edycji badania, które przeprowadzono w 2019 r., odsetek ten wzrósł o blisko 4 p.p.

Biuletyn Informacyjny KOWR

ISSN 1233-2437, nakład 8000 egz.

Wydawca: Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa

01-207 Warszawa, ul. Karolkowa 30

Redakcja: Departament Rozwoju Rynku, Wydział Wydawnictw

tel. 22 376-71-14, faks 22 376-70-51, e-mail: biuletyn@kowr.gov.pl

Projekt graficzny, DTP, druk

www.ccp.com.pl

Wydawnictwo bezpłatne

Szanowni Państwo, Drodzy Czytelnicy,

Wydanie otwiera artykuł o zadaniach Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w zakresie rozwoju obszarów wiejskich oraz gospodarowania nieruchomościami rolnymi będącymi w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa. KOWR jest otwarty na nowe inicjatywy: w ubiegłym roku wdrożył proces tworzenia Ośrodków Produkcji Rolniczej. Krajowy Ośrodek realizuje również zadania wynikające z przepisów ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, która reguluje m.in. obrót nieruchomościami rolnymi na rynku prywatnym.

Kolejny artykuł przedstawia wyniki badania „Polska Wieś i Rolnictwo 2020”. Respondenci, którzy w czasie pandemii koronawirusa skorzystali z usług KOWR, ocenili jego działalność dobrze lub bardzo dobrze. To dla nas duża satysfakcja, ponieważ był to bardzo trudny rok dla KOWR i wszystkich Polaków.

Spośród spółek hodowli roślin uprawnych i zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej, nadzorowanych przez KOWR, 6 zajmuje się hodowlą roślin. W hodowli dominującą grupą są zboża. W numerze prezentujemy uznane odmiany pszenicy ozimej i jarej oferowane przez spółki KOWR.

Zapraszam do lektury opracowania nt. Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014–2020 oraz Podprogramu 2021. Artykuł omawia również pomoc żywnościową w nowej perspektywie finansowej na lata 2021–2027.

Koniec trzeciej kadencji Komisji Zarządzających funduszy promocji produktów rolno-spożywczych to dobra okazja do podsumowań. Od początku istnienia funduszy na działania mające na celu wspieranie marketingu rolnego, wzrost spożycia oraz promocję produktów rolno-spożywczych wydatkowano ogółem ponad 547,10 mln zł.

Patriotyzm konsumencki to trend przybierający w Polsce na sile, bardzo ważny dla rodzimej gospodarki i polskich producentów rolnych. Instytucje i podmioty reprezentujące różne sektory jednoczą siły w działaniach na rzecz jego propagowania. Piszemy o współpracy KOWR i PKP S.A.

Zapraszamy do lektury artykułu o źródłach i znaczeniu informacji rynkowych. Potrzeba dostępu do coraz szerszego zakresu danych będzie się zwiększać w miarę postępującej liberalizacji rynków i globalizacji handlu produktami rolnymi oraz żywnością.

W cyklu poradnikowym dla eksporterów tym razem omawiamy potencjał rynku Filipin – drugiego największego pod względem ludności w Azji Południowo-Wschodniej. Eksport z Polski na Filipiny w 2020 r. wyniósł 41,6 mln euro, a największy udział w strukturze towarowej miały produkty mleczne.

Życzę przyjemnej lektury

MAŁGORZATA GOŚCINIŃSKA-KOLA
p.o. Dyrektor Generalny
Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

KOWR JEST KLUCZOWĄ INSTYTUCJĄ DZIAŁAJĄCĄ W ROLNICTWIE

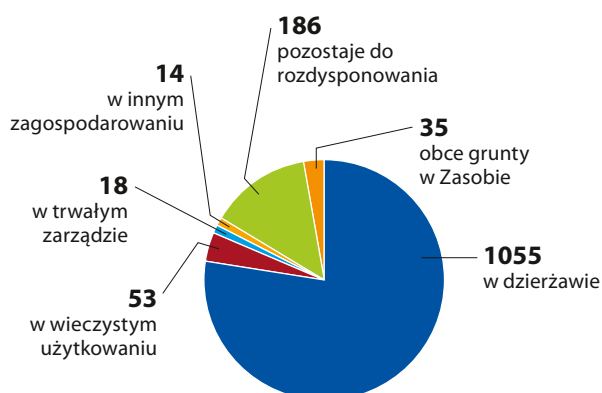
Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa to instytucja, która powstała z myślą o pobudzeniu rozwoju polskiego rolnictwa. Jego działalność obejmuje m.in.: promocję polskiej żywności, zwiększenie eksportu produktów rolno-spożywczych, stabilizację i wsparcie rynków rolnych oraz transfer innowacyjnych rozwiązań dla rolnictwa. Do najważniejszych zadań, które ma do wykonania KOWR, należą rozwój obszarów wiejskich oraz gospodarowanie nieruchomościami rolnymi będącymi w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa.

RYS HISTORYCZNY ZAGOSPODAROWANIA GRUNTÓW ROLNYCH

Od 1992 r., tj. od początku działalności Agencji Nieruchomości Rolnych – obecnie Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, zmieniały się zadania tej instytucji. W pierwszych latach podstawową formą zagospodarowania państwowych gruntów była dzierżawa. A rekordowy pod tym względem był rok 1996, kiedy w dzierżawie było prawie 2,9 mln ha.

Od wejścia Polski do Unii Europejskiej głównym zadaniem była sprzedaż gruntów rolnych przede wszystkim rolnikom na powiększenie gospodarstw rodzinnych. Co roku Agencja sprzedawała około 100 tys. ha.

Zagospodarowanie gruntów pozostających w Zasobie WRSP wg stanu na 31.12.2020 r. (w tys. ha) – 1359,8 tys. ha

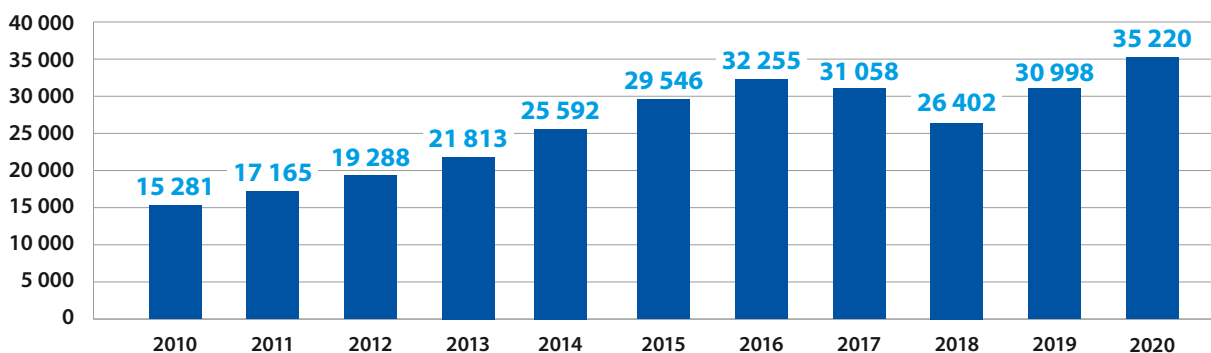
Od wejścia w życie (30 kwietnia 2016 r.) ustawy o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości ZWRSP, której głównym zadaniem było zahamowanie silnej tendencji wzrostowej cen sprzedaży gruntów rolnych oraz przeciwdziałanie spekulacyjnemu wykupowaniu nieruchomości rolnych przez osoby, które nie zapewniały wykorzystania nabytej ziemi na cele rolnicze, priorytetem ponownie stała się dzierżawa. Należy przypuszczać, że sytuacja ta nie ulegnie zmianie, gdyż przedłużono wstrzymanie sprzedaży państwowej ziemi do 2026 r. Obecnie w Zasobie WRSP jest prawie 1 mln 360 tys. ha.

USTAWA SPEŁNIA SWE ZADANIA

Czy jest to słuszne działanie? Na to pytanie należy odpowiedzieć twierdząco, gdyż wprowadzenie odpowiednich rozwiązań prawnych zminimalizowało pojawiające się zagrożenia związane z możliwością rozwoju tych niekorzystnych zjawisk. Przecież ziemia rolna to podstawowy, nieodnawialny i niepomnażalny czynnik produkcji. Jego cena istotnie wpływa na efekty gospodarowania, a w konsekwencji na ceny żywności. Wysoka cena ziemi nie zachęca do realizacji celów długoterminowych, takich jak ochrona środowiska czy ochrona krajobrazu. Z analiz posiadanych przez KOWR wynika, że wstrzymanie sprzedaży przyczyniło się do znacznego wyhamowania cen sprzedaży gruntów rolnych. W związku z tym uważam, że optymalnym rozwiązaniem było przedłużenie okresu wstrzymania sprzedaży nieruchomości Zasobu o kolejne 5 lat.

Należy zaznaczyć również, że wraz z wejściem w życie ustawy dzierżawa zyskała status podstawowego sposobu za-

Średnie ceny sprzedaży gruntów rolnych z Zasobu WRSP w latach 2010–2020 (w zł/ha)

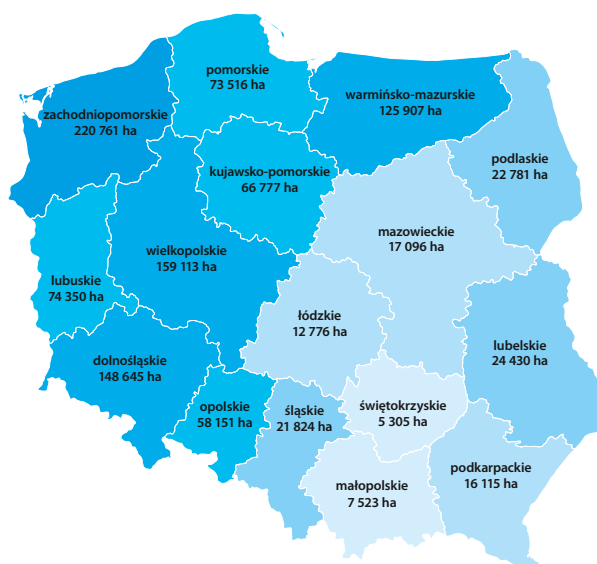
gospodarowania nieruchomości rolnych Zasobu. W porównaniu z kosztami nabycia gruntów rolnych jest ona stosunkowo „niedrogą” formą, dlatego zyskała aprobatę rolników. Pozwala im zaoszczędzone środki przeznaczyć na inwestycje w prowadzone gospodarstwa. Państwo natomiast, jako przewidywalny partner, może prowadzić politykę wspierania rolników, mając do dyspozycji stały przychód, który w istocie i tak w dużej mierze służy finansowaniu wprowadzanych i stosowanych mechanizmów pomocowych. Innymi słowy, jest redystrybuowany wśród rolników w sytuacjach występowania np. niekorzystnych zjawisk atmosferycznych (w ostatnich latach szczególnie suszy). Państwo zachowuje przy tym, jako właściciel ziemi oddawanej w dzierżawę, możliwość dokonywania weryfikacji prawidłowości sposobu jej użytkowania przez dzierżawców.

ZAKAZ SPRZEDAŻY GRUNTÓW PRZEWDUJE WYJĄTKI

Zakaz sprzedaży gruntów Zasobu WRSP wprowadzony wspomnianą wyżej ustawą nie jest bezwzględny. Ograniczenia w sprzedaży państwowych gruntów nie dotyczą m.in.: nieruchomości rolnych do 2 ha, nieruchomości nierolnych przeznaczonych m.in. pod budownictwo mieszkaniowe, centra biznesowo-logistyczne czy składy magazynowe, nieruchomości położonych w Specjalnych Strefach Ekonomicznych. Sprzedaż nieruchomości innych niż wymienione powyżej wymaga zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, wydawanej na wniosek Dyrektora Generalnego KOWR.

Na koniec grudnia 2020 r. w ZWRSP było 185,7 tys. ha gruntów do rozdysponowania, skupionych w prawie 393 tys. działek. Z tej liczby ok. 80% działek posiada areal poniżej 0,5 ha i raczej nie są przydatne rolniczo. Znaczna część tych gruntów charakteryzuje się dużym rozproszeniem oraz innymi niekorzystnymi cechami, takimi jak: nieuregulowane stosunki wodne, zakamienienie, położenie na skarpach, urwiskach, między wałami przeciwpowodziowymi. Wiele nieruchomości w Zasobie WRSP nadal posiada nieuregulowany stan geodezyjno-prawny. Trudno jest znaleźć chętnych na nabycie tych nieruchomości. Jednak sytuacja taka nie

Powierzchnia gruntów Zasobu WRSP pozostająca w dzierżawie wg stanu na 31.12.2020 r. (wg województw)

może dziwić, ponieważ po 30 latach procesu rozdysponowania (sprzedaży i wydzierżawiania) najbardziej atrakcyjne rolniczo grunty zostały zagospodarowane. Jest to sytuacja bardzo niekorzystna także dla KOWR, gdyż tak duża liczba nieruchomości wymaga poniesienia znacznych nakładów pracy, aby w przyszłości dokonać ich rozdysponowania.

Pamiętać należy, że w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa są także nieruchomości nierolne, przeznaczone na inwestycje. Ich sprzedaż pozwala na uruchomienie inwestycji o charakterze gospodarczym, które przyczyniają się do powstawania nowych miejsc pracy i tym samym polepszania warunków życia społeczności lokalnych. Z nieruchomości tych chętnie korzystają inwestorzy ze względu na ich atrakcyjną lokalizację, uregulowany stan prawny oraz jasne procedury nabywania.

POMOC DLA SAMORZĄDÓW LOKALNYCH

KOWR współpracuje również z samorządami, udzielając im pomocy poprzez nieodpłatne przekazywanie gruntów na

cele własne oraz udzielając bezzwrotnej pomocy finansowej na utrzymanie infrastruktury na terenach wiejskich ze środków uzyskanych z zagospodarowania Zasobu WRSP. Dotychczas samorządy lokalne otrzymały ponad 57 tys. ha gruntów w całym kraju na realizację zadań własnych, związanych m.in. z budową wodociągów, zaopatrzenia w wodę, kanalizację, ale również na cele ochrony zdrowia, pomocy społecznej, edukacji, kultury, sportu, a także tworzenia cmentarzy komunalnych. Mogły też je zrealizować dzięki bezzwrotnej pomocy finansowej, która przekroczyła ponad 1 mld zł.

OŚRODKI PRODUKCJI ROLNICZEJ NOWĄ INICJATYWĄ

KOWR jest otwarty na nowe inicjatywy związane z zagospodarowaniem nieruchomości Zasobu WRSP. W ubiegłym roku wdrożył proces tworzenia Ośrodków Produkcji Rolniczej. Dyrektor Generalny KOWR, za zgodą ministra właściwego do spraw rozwoju wsi, może wyodrębnić z Zasobu nieruchomości, które wraz z innymi składnikami mienia tworzą nierozdzielalną, zorganizowaną całość gospodarczą, o powierzchni przekraczającej 50 ha, której podział byłby nieuzasadniony ekonomicznie, zwane Ośrodkami Produkcji Rolniczej (OPR). Przez OPR należy rozumieć zorganizowany kompleks majątkowy, posiadający wiele różnorodnych składników majątkowych (nieruchomości i innego mienia). Masa majątkowa jest połączona funkcjonalnie, zmienna ilościowo i rodzajowo. Pomiędzy składnikami ośrodka produkcji rolniczej powinna istnieć więź funkcjonalna o charakterze celowym (cel produkcyjny) i ekonomicznym. Stan techniczny i funkcjonalny budynków umożliwi ośrodkowi produkcji rolniczej prowadzenie w nich działalności rolniczej. Powierzchnia gruntów rolnych, rodzaj ich użytków i bonitacja jest dostosowana do profilu produkcji przewidzianego dla budynków gospodarczych w taki sposób, aby budynki gospodarcze mogły być wykorzystane do działalności rolniczej. Natomiast w przypadku produkcji zwierzęcej ośrodek zapewni zagospodarowanie uzyskiwanych odchodów od maksymalnej obsady utrzymywanych zwierząt.

Do programu Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa przeznaczył trzy lokalizacje znajdujące się na terenie OT KOWR w Poznaniu, na bazie których utworzono Ośrodki Produkcji Rolniczej. Po uzyskaniu stosownych zgód Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na ich utworzenie OT KOWR w Poznaniu przeprowadził przetargi nieograniczone na wydzierżawienie tych nieruchomości.

OPR w obrębie Dąbki o powierzchni prawie 275 ha uruchomi działalność ukierunkowaną na hodowlę zwierzyny łownej i koni ras szlachetnych oraz produkcji krzewów owocowych i ozdobnych, a także zatrudni minimum 10 pracowników. Z kolei OPR Stara Dąbrowa o powierzchni ponad 427 będzie prowadził hodowlę trzody chlewnej i zatrudni przy-

najmniej 8 pracowników, a OPR Grąblewo dysponujący ponad 310 ha gruntów uruchomi działalność ukierunkowaną na chów i hodowlę bydła mlecznego i zatrudni minimum 13 pracowników.

KOWR POMAGA ROLNIKOM I PRZEDSIĘBIORCOM

Czy KOWR jest instytucją działającą w rolnictwie, która niesie dostateczną pomoc rolnikom i przedsiębiorcom rolnym? Odpowiedzi na to pytanie będą zarówno pozytywne, jak i negatywne. Ja jestem zwolennikiem tej pierwszej. Uważam, że KOWR tworzy dobrze działającą organizację, poczynając od centrali, a na oddziałach terenowych skończywszy. Jego atutem jest doświadczona kadra wywodząca się z pracowników byłych agencji rolnych: Agencji Nieruchomości Rolnych oraz Agencji Rynku Rolnego. Stąd też zadania wpisane w działalność KOWR są im doskonale znane. Nie wszyscy zdają sobie sprawę, jak ogromną wykonują pracę. Jeśli chodzi o zagospodarowanie nieruchomości rolnych, to praktycznie cały proces odbywa się w oddziałach terenowych. Weźmy tylko przykład przetargów na dzierżawę i sprzedaż nieruchomości rolnych. W ubiegłym roku oddziały terenowe przeprowadziły 32,4 tys. przetargów, z tego 27,6 tys. na sprzedaż i 4,8 tys. na dzierżawę. I nie ma znaczenia czy przetarg dotyczy nieruchomości o powierzchni 5 ha czy 200 ha. Działania, które trzeba wykonać, są takie same bez względu na powierzchnię gruntu przeznaczoną do dzierżawy lub sprzedaży.

Dla przykładu warto przyjrzeć się pracy wykonywanej w Oddziale Terenowym KOWR we Wrocławiu. Dyrektor Tomasz Krzeszowiec poinformował, że w 2020 r. przeprowadzono 1000 przetargów na dzierżawę nieruchomości i wydzierżawiono ponad 8 tys. ha gruntów. Przetargów na sprzedaż przeprowadzono prawie 1,5 tys., przy niestety rekordowo niskiej ich skuteczności i zainteresowaniu nabywających. Mimo to udało się osiągnąć sprzedaż większą niż w 2019 r. Sukcesywnie zmniejszany jest Zasób nieruchomości niezagospodarowanych, w tym również ten najmniej atrakcyjny, rozdrobniony i od wielu lat nieużytkowany. W 2020 r. udało się zmniejszyć niezagospodarowany Zasób o ok. 4,5 tys. ha. O skali trudności w jego rozdysponowaniu może świadczyć fakt, że w Zasobie OT Wrocław jest ok. 42 tys. działek o powierzchni poniżej 1 ha. Dodał też, że dzięki dobrej współpracy ze Specjalnymi Strefami Ekonomicznymi trwa sprawne przygotowywanie i rozdysponowywanie terenów pod planowane inwestycje w przetargach na rzecz inwestorów. Ze sprzedaży nieruchomości nierolnych w 2020 r. uzyskano kwotę prawie 23,3 mln zł.

Ponadto Tomasz Krzeszowiec z satysfakcją stwierdził, że w ubiegłym roku, mimo trwającej pandemii, udało się sprzedać i wyłonić w przetargach kandydatów na nabywców 8 obiektów zabytkowych. Z uwagi na szczególny

charakter tych nieruchomości i długi okres poszukiwania dla nich kupców zbycie takiej liczby zabytków należy uznać za znaczący sukces.

Jego zdaniem na tak pozytywny wynik w 2020 r. złożyła się bardzo dobra współpraca z organizacjami i instytucjami, m.in. z Dolnośląską Izbą Rolniczą i Solidarnością Rolników Indywidualnych, z lokalnymi samorządami, oraz przede wszystkim duże zaangażowanie pracowników OT we Wrocławiu w wykonywaną pracę.

Pałac w Sośnicy

ZADANIA WYNIKAJĄCE Z PRZEPISÓW UKUR

Na brak pracy nie narzeka Departament Kształtowania Ustroju Rolnego, który działa w oparciu o przepisy ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego. Ustawa ta reguluje m.in. obrót nieruchomościami rolnymi na rynku prywatnym. W zakresie jego kompetencji jest realizacja zadań dotyczących: prawa pierwokupu i prawa nabycia nieruchomości rolnych, a także udziałów i akcji w spółkach prawa handlowego; nabywania nieruchomości na pisemne żądanie zbywcy oraz na wnioski sprzedających (w tym analiza operatów szacunkowych); spraw związanych z wyrażaniem zgód na nabycie nieruchomości rolnych; odwołań od decyzji; sprawozdawczości realizacji określonych zadań ukur; opracowywania materiałów, analiz i wkładów do raportów w zakresie ukur; przygotowywania wyjaśnień dla kontrolerów; opiniowania projektów zewnętrznych aktów prawnych przekazywanych do DKUR; przygotowania i aktualizacji materiału informacyjnego do podmiotów zewnętrznych oraz udzielania wyjaśnień na indywidualne pytania (telefony, maile i pisma); nadzoru nad wywiązywaniem się nabywców z ciążących na nich zobowiązań; opracowania założeń, koordynacji i przygotowania do zatwierdzenia planu kontroli ukur na dany rok; nadzoru nad realizacją planu kontroli ukur.

Sprawy związane z wyrażaniem przez Dyrektora Generalnego KOWR zgód na nabycie nieruchomości rolnych prowadzone są w oddziałach terenowych KOWR. W 2020 r. wydano łącznie 9639 rozstrzygnięć administracyjnych, w tym 8848 decyzji.

W minionym roku do KOWR wpłynęły 29 862 warunkowe umowy sprzedaży (prawo pierwokupu nieruchomości rolnych) oraz 2495 zawiadomień (prawo nabycia nieruchomości rolnych). Odnotowano także wpływ m.in. 1262 zawiadomień dotyczących udziałów/akcji w spółkach kapitałowych (prawo pierwokupu i prawo nabycia udziałów/akcji spółki). Przeprowadzono również 1686 kontroli w zakresie wywiązywania się przez nabywców nieruchomości rolnych z ww. zobowiązań ustawowych. Na 2021 r. zaplanowano przeprowadzenie 984 takich kontroli.

Departament Kształtowania Ustroju Rolnego prowadzi sprawy związane z wyrażaniem przez Dyrektora Generalnego KOWR w drodze decyzji administracyjnych zgód na wcześniejsze zbycie nieruchomości rolnych lub oddanie ich w posiadanie innym podmiotom. W 2020 r. wydanych zostało łącznie 2461 rozstrzygnięć administracyjnych, w tym wydanych zostało 1851 decyzji.

Waldemar Micek, dyrektor Departamentu Kształtowania Ustroju Rolnego, wyjaśnił, że o obciążeniu pracą świadczyć może m.in. liczba spraw realizowanych przez DKUR. W 2020 r. do DKUR w ramach korespondencji przychodzącej wpłynęło łącznie 10 040 pism (co dało średnio ponad 836 pism miesięcznie). Podobnie wygląda sytuacja w korespondencji wychodzącej. Z KOWR w ubiegłym roku wyszło łącznie 9871 pism. W ubiegłym roku korespondencja DKUR stanowiła 26,89% całej korespondencji wychodzącej Centrali KOWR.

Niebagatelne jest także obciążenie pracowników DKUR udzielaniem wyjaśnień na indywidualne pytania zgłaszane telefonicznie. W 2020 r. było to 16 776 połączeń telefonicznych, a udzielanie wyjaśnień zajęło ponad 1903 godziny (co dało 238 roboczodni). W 2021 r. obserwujemy tendencję wzrostową – do 13 maja br. odnotowano już 4944 połączenia telefoniczne, a udzielanie wyjaśnień zajęło ponad 889 godzin (tj. 111 roboczodni).

Tylko te podane przykłady dowodzą, że KOWR jest kluczową instytucją działającą w otoczeniu rolnictwa, która rzeczywiście pomaga rolnikom i przedsiębiorcom.

Wojciech Kędzia

Zastępca Dyrektora Generalnego
Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

BARDZO DOBRA OCENA DZIAŁALNOŚCI KOWR

Jak wskazują wyniki badania „Polska Wieś i Rolnictwo 2020”, respondenci, którzy w czasie pandemii koronawirusa skorzystali z usług Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, ocenili jego działalność dobrze lub bardzo dobrze.

„Polska Wieś i Rolnictwo”¹ to cykliczne badanie wykonywane na zlecenie: Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Głównym celem badania jest ocena postaw i opinii wobec dokonujących się przemian społeczno-gospodarczych w rolnictwie i na obszarach wiejskich, jak również poznanie opinii na temat działań państwa wobec rolnictwa i obszarów wiejskich oraz instytucji pracujących na ich rzecz.

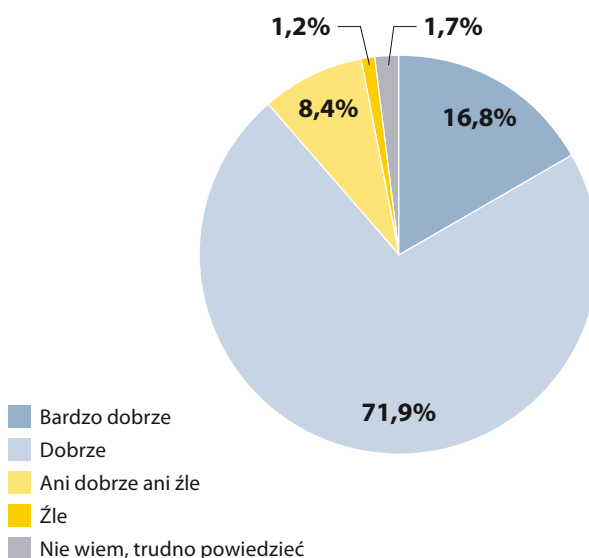
Z przeprowadzonego badania „Polska Wieś i Rolnictwo 2020” wynika, że **89% respondentów**, którzy skorzystali z usług Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, ocenia jego działalność dobrze i bardzo dobrze. Warto podkreślić, że w stosunku do poprzedniej edycji badania, **które przeprowadzono w 2019 r., odsetek ten wzrósł o blisko 4 p.p.**

Zarówno mieszkańcy obszarów wiejskich, jak i mieszkańcy miast informacje o działalności Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa chcieliby pozyskiwać przede wszystkim od **pracowników KOWR** oraz ze **strony internetowej KOWR**.

Michał Wiśniewski

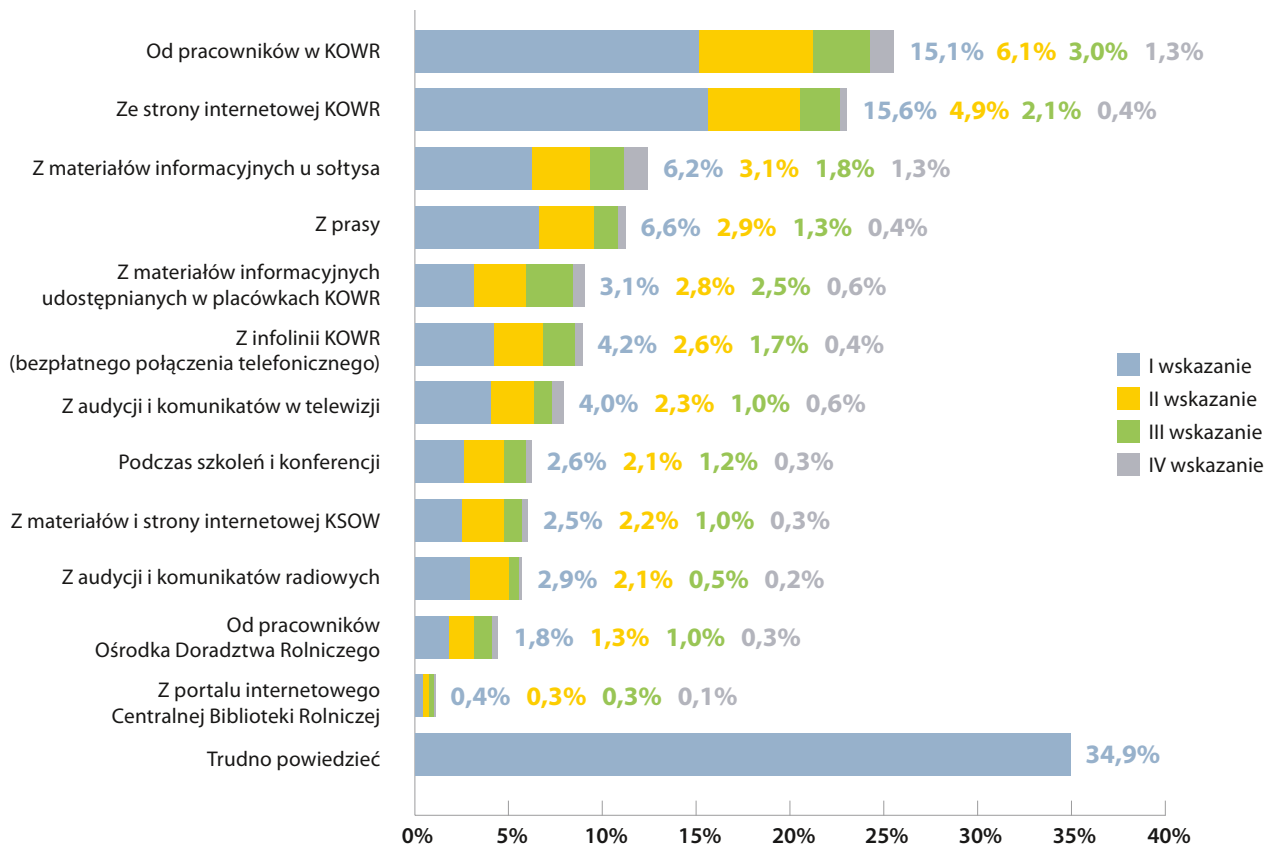
Zastępca Dyrektora Generalnego
Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

Odpowiedzi udzielone na pytanie: Jak ocenia Pan(i) jakość obsługi w jednostkach (KOWR) w 2020 r.?

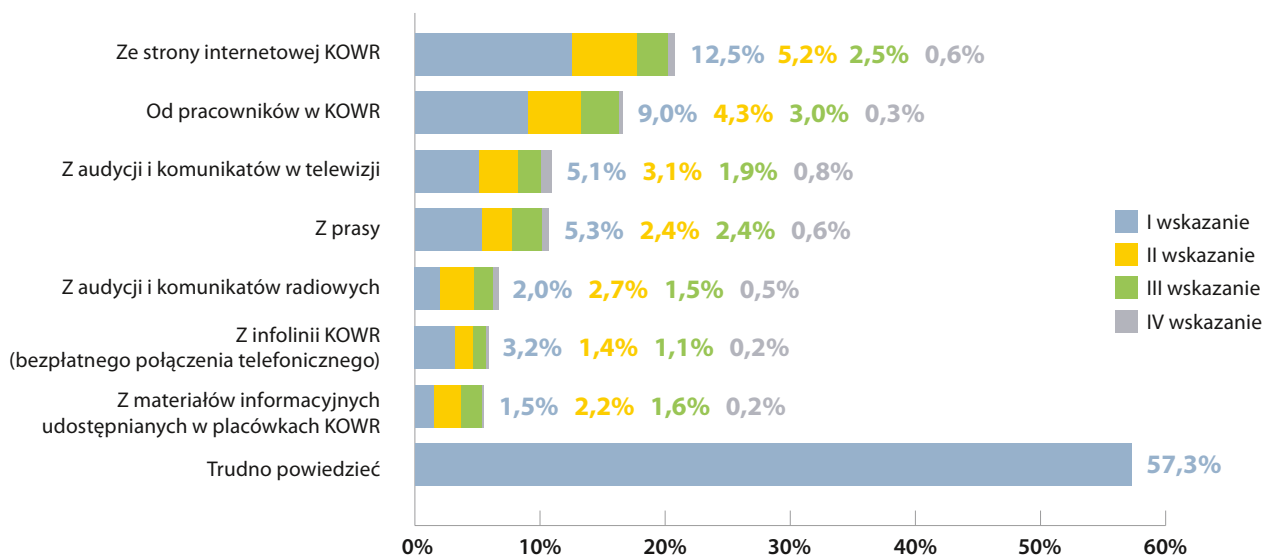
¹ Badanie przeprowadzono techniką wywiadów CAPI na reprezentacyjnej próbie ogólnopolskiej mieszkańców wsi (1560) oraz mieszkańców miast (1067) przez konsorcjum firm: Grupa BST i EU Consult. Całość raportu z badania dostępna jest na stronie <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/polska-wies-i-rolnictwo>

Odpowiedzi mieszkańców obszarów wiejskich udzielone na pytanie: Z jakiego źródła chciał(a)by Pan(i) pozyskiwać informacje o działalności KOWR, w tym m.in. dzierżawie, sprzedaży nieruchomości z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, sprawach związanych z nabywaniem nieruchomości na rynku prywatnym?

Mieszkańcy obszarów wiejskich (N=1560); wielokrotny wybór z hierarchią.

Odpowiedzi mieszkańców miast udzielone na pytanie: Z jakiego źródła chciał(a)by Pan(i) pozyskiwać informacje o działalności KOWR, w tym m.in. dzierżawie, sprzedaży nieruchomości z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, sprawach związanych z nabywaniem nieruchomości na rynku prywatnym?

Mieszkańcy miast (N=1067); wielokrotny wybór z hierarchią.

ODMIANY PSZENICY OZIMEJ

I JAREJ W SPÓŁKACH KOWR

Spośród 38 spółek hodowli roślin uprawnych i zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej, nadzorowanych przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, 6 zajmuje się obecnie hodowlą roślin: 5 z nich prowadzi hodowlę roślin rolniczych, a 1 – ogrodniczych. Spółki prowadzą zarówno hodowlę twórczą, jak i hodowlę zachowawczą.

Hodowla twórcza to tworzenie nowych odmian, zaś hodowla zachowawcza to utrzymanie uzyskanych odmian na jak najwyższym poziomie. Spółki dysponują wartościowym materiałem genetycznym roślin (zbóż, roślin bobowatych, traw, buraka cukrowego, buraka pastewnego, ziemniaka, warzyw, kwiatów i roślin ozdobnych) oraz rokrocznie rejestrują nowe odmiany, które są dostępne dla rolnika, a poprzez to kreują i upowszechniają postęp biologiczny w polskim rolnictwie. Własnością spółek jest 312 odmian roślin rolniczych i 345 odmian roślin warzywnych; posiadają 52,6% odmian roślin rolniczych i 55,2% odmian warzywnych, pochodzących z krajowej hodowli, wpisanych do Rejestru odmian. Każdego roku spółki hodowli roślin KOWR pokrywają około 45 mln zł kosztów hodowli, tak żeby polski rolnik miał cały czas dostęp do rodzimych odmian, przede wszystkim wysoko plonujących, odpornych na stropy biotyczne i abiotyczne, o cennych cechach jakościowych i właściwościach użytkowych, zwiększonej tolerancji na suszę oraz wysokim poziomie zimotrwałości, dużej polowej odporności na choroby oraz bardzo dobrze wykorzystujących składniki pokarmowe. Spółki prowadzą hodowlę kilkudziesięciu gatunków roślin, jednak zdecydowanie dominującą grupą są zboża. Rolnicy rokrocznie oczekują nowości wśród odmian zbóż, a spółki nadzorowane przez KOWR, jako najlepsi hodowcy w Polsce, starają się sprostać tym oczekiwaniom. Dużym zainteresowaniem rolników cieszą się odmiany pszenicy ozimej i jarej 3 spółek nadzorowanych przez KOWR: Poznańska Hodowla Roślin Sp. z o.o., DANKO Hodowla Roślin Sp. z o.o. i Małopolska Hodowla Roślin Sp. z o.o.

Powierzchnia uprawy pszenicy ozimej w ostatnich latach w Polsce wynosi około 2 mln ha, co stanowi ok. 28% ogólnej powierzchni uprawy zbóż. Ozima forma pszenicy ma duże znaczenie w produkcji. Szacuje się, że co najmniej połowa zbiorów zboża przeznaczona jest na cele młynarsko-piekarckie. Do uprawy na cele konsumpcyjne wykorzystuje się odmiany o wysokiej wartości technologicznej z grupy A lub B.

Pszenicę zwyczajną jarą uprawia się w Polsce na powierzchni około 500 tys. ha, co stanowi około 7 % w ogólnej produkcji zbóż. Na zainteresowanie tą formą pszenicy wpływa zarejestrowanie nowych odmian charakteryzujących się lepszą plennością, mniejszym porażeniem przez choroby, a przede wszystkim bardzo dobrymi parametrami jakościowymi ziarna.

Absolutnym liderem na rynku pszenicy w Polsce jest spółka **DANKO Hodowla Roślin**, zarówno pszenicy ozimej jak i jarej. DANKO jest numerem 1 w reprodukcji nasiennej pszenicy ozimej, w liczbie uprawianych odmian, w przetrzymywaniu i w reprodukcji odmian ościstych. Zarejestrowane odmiany pszenicy ozimej hodowli DANKO cechuje bardzo dobra i dobra jakość ziarna. Spółka DANKO jest też numerem 1 w kraju w ilości uprawianych odmian, powierzchni reprodukcji nasiennej oraz jakości ziarna pszenicy zwyczajnej jarej. Obecnie w Rejestrze odmian znajduje się 11 odmian pszenicy ozimej i 5 odmian pszenicy jarej hodowli i własności spółki. DANKO obecnie jest absolutnym liderem, jeśli chodzi o sprzedaż kwalifikowanego materiału siewnego zbóż w Polsce. Udział spółki w krajowym rynku nasiennym zbóż, mimo ogromnej konkurencji (szczególnie ze strony krajów Europy Zachodniej), jest bardzo wysoki i wynosi prawie 35%. Spośród licznych odmian hodowli DANKO wiele cieszy się szczególnym uznaniem rodzimych, ale także zagranicznych producentów, są to:

- **pszenica ozima COMANDOR**, która swoją popularność zawdzięcza bardzo dobrej jakości ziarna, dobrej zimotrwałości (4,5 w skali 9°), wysokiej odporności na choroby oraz na porastanie ziarna (grupa E/A);
- **pszenica ozima HONDIA**, która wyróżnia się bardzo wysokim plonowaniem na terenie całego kraju, bardzo wysoką zimotrwałością (5,5 w skali 9°), rewelacyjnymi parametrami jakościowymi ziarna oraz możliwością uprawy przy opóźnionych siewach – nr 1 w plenności przy opóźnionych siewach! (grupa E/A);
- **pszenica ozima ARKADIA**, która od lat króluje na polskich polach dzięki bardzo wysokiej zimotrwałości (6 w skali 9°),

niskim wymaganiom glebowym oraz bardzo ładnym, dobrze wyrównanym ziarnie o wysokich parametrach jakościowych (grupa A/E);

- **pszenica jara TELIMENA** – doceniona jest przez rolników za wyjątkowo piękne, grube i wysokojakościowe ziarno, jest przydatna do uprawy na glebach słabszych, doskonała jako komponent mieszanek zbożowych oraz jako przewódka (grupa E/A).

Również spółka **Poznańska Hodowla Roślin** hoduje nowe odmiany pszenicy ozimej i jarej. W ostatnich latach hodowla i produkcja kwalifikowanych nasion zostały bardzo zintensyfikowane, czego efektem są nowe odmiany, które spotkały się z dużym zainteresowaniem polskich rolników. Obecnie w Rejestrze odmian znajduje się 6 odmian pszenicy ozimej i 1 odmiana pszenicy jarej hodowli i własności spółki. Najchętniej wybierane przez rolników odmiany PHR to:

- **pszenica ozima FORMACJA**, która jest flagową odmianą w ofercie spółki – już po pierwszym sezonie stała się wzorcem pszenicy ozimej w badaniach COBORU i została wpisana na listy odmian zalecanych, co nie zdarza się w przypadku odmian tak krótko dostępnych dla szerszego grona rolników, odmiana o bardzo wysokiej plenności, bardzo wysokiej zimotrwałości na 4,5 w skali 9°, wyjątkowej zdolności krzewienia i bardzo wysokiej odporności na choroby (grupa A);

Pszenica ozima FORMACJA

- **pszenica ozima LEGENDA** jest odmianą wysoko plonującą, nawet do 108% wzorca w badaniach COBORU, o doskonałej zimotrwałości (6 w skali 9°), jest oceniana jako najbardziej zimotrwała odmiana na rynku, o wysokich i odpornych na wyleganie roślinach, przydatna dla gospodarstw prowadzących hodowlę zwierząt, niewrażliwa na opóźniony termin siewu (grupa A);
- **pszenica ozima ASTORIA** – jest to jedyna polska odmiana elitarna pszenicy ozimej, charakteryzująca się rekordową zawartością białka i glutenu w ziarnie, która utrzymuje wysokie parametry nawet w niekorzystnych warunkach, o wysokiej sile krzewienia, odporności na choroby i wy-

leganie, o pięknym, wyjątkowo dorodnym ziarnie, które charakteryzuje się bardzo dobrym wyrównaniem i wysoką liczbą opadania, przystosowana do uprawy na terenie całego kraju (grupa E).

Jednym z głównych kierunków działalności spółki **Małopolska Hodowla Roślin** jest hodowla zbóż jarych i ozimych, w tym także pszenicy ozimej i jarej. Obecnie w Rejestrze odmian znajduje się 8 odmian pszenicy ozimej i 3 odmiany pszenicy jarej hodowli i własności spółki. W ostatnich latach spółce udało się wyhodować i wypromować odmiany pszenicy o wysokim potencjale plonowania, bardzo dobrej odporności na choroby i wirusy oraz dobrej jakości ziarna. Wśród pszenic ozimych i jarych najlepiej sprzedawanymi odmianami hodowli Małopolskiej Hodowli Roślin są:

- **pszenica ozima MEDALISTKA** – jest to odmiana wysoka, średnio-późna, o wysokim potencjale plonotwórczym dzięki bardzo dobrej zimotrwałości, dobrej zdrowotności i tolerancji na zakwaszenie, o wysokiej odporności na wyleganie i osypywanie ziarna, bardzo dobrze utrzymuje parametry jakościowe, daje wyrównane ziarno o małej ilości pośladu, o wysokim wskaźniku sedymentacji (grupa B);

Pszenica ozima MEDALISTKA

- **pszenica ozima BŁYSKAWICA** jest odmianą o wczesnym terminie kłoszenia i dojrzewania, bardzo wysokim potencjale plonowania na poziomie A1 oraz A2, odporna na wczesnoletnią suszę, o bardzo dobrej odporności na wyleganie i wysokiej odporności na choroby grzybowe i wirusowe (grupa B);
- **pszenica jara HARENDA** – jest to odmiana średnio wczesna, o bardzo wysokim potencjale plonowania na poziomie A1 oraz A2, o dobrej wartości technologicznej ziarna i bardzo dobrej odporności na wyleganie a także wysokiej odporności na choroby i bardzo dużej tolerancji na zakwaszenie gleby, przydatna do zasiewów późnojesiennych (grupa A/B);
- **pszenica jara MHR JUTRZENKA** jest odmianą o wysokim i stabilnym plonowaniu, o bardzo dobrej odporności na wyleganie i bardzo dobrej odporności na choroby, o wczesnym

terminie dojrzewania, ziarno bardzo dobrze wyrównane i przydatne do celów przemiałowych, zalecana do uprawy na mieszkankach zbożowych i strączkowych (grupa A).

Pszenica jara MHR JUTRZENKA

Dzisiejszy rolnik już na etapie planowania powinien uwzględniać konkretną odmianę do określonego kierunku użytkowania, zarówno do warunków siedliska jak i poziomu agrotechniki. W dokonywaniu trafnego wyboru pomaga narzędzie jakim jest **Porejestrowe Doświadczalnictwo Odmianowe (PDO)**, którego podstawowym celem jest utrzymanie efektywnego dopływu informacji o wartości gospodarczej i użytkowej odmian i ich rekomendacji do różnych systemów gospodarowania. „Listy odmian zalecanych do uprawy na obszarze województwa” (LOZ) ustalane są przez Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych (COBORU) w Słupi Wielkiej w porozumieniu z samorządami województw i izbami rolniczymi, a ostateczne decyzje w tej sprawie, w poszczególnych województwach, podejmowane są przez dyrektorów stacji doświadczalnych oceny odmian. Zasady oraz tryb tworzenia LOZ zostały ustalone w 2004 roku przez Krajowy Zespół Koordynacyjny Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego, będący organem opiniodawczo-doradczym dyrektora COBORU oraz zaakceptowane przez partnerów ustawowych. LOZ tworzone są na podstawie wyników doświadczeń realizowanych w ramach

Pszenica jara HARENDA

systemu PDO prowadzonego i koordynowanego przez COBORU we współpracy z podmiotami zainteresowanymi wdrażaniem postępu biologicznego do rolnictwa na obszarze danego województwa, a ostateczne decyzje są wypracowywane na posiedzeniach wojewódzkich Zespołów PDO.

Główne korzyści z realizacji programu Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego to:

- systematyczny dopływ rzetelnej informacji o wartości gospodarczej odmian dla różnych rejonów kraju i warunków uprawy;
- ułatwienie rolnikom trafnego wyboru najwartościowszych odmian do uprawy, dostosowanych do lokalnych warunków gospodarowania;
- regulacja dopływu do rolnictwa odmian z Krajowego rejestru oraz ze Wspólnotowych katalogów odmian roślin rolniczych (CCA) i warzywnych (CCV);
- efektywne wykorzystanie postępu biologicznego w rolnictwie.

Obecnie system PDO ma istotny wpływ na właściwy dobór materiału siewnego przez rolników. Odmiany wyhodowane przez spółki nadzorowane przez KOWR znajdują się na listach odmian zalecanych do uprawy na terenie wielu województw. Świadczy to przede wszystkim o ich jakości i stanowi doskonałą promocję wśród polskich rolników. Na liście odmian zalecanych do uprawy w 2021 roku dla pszenicy ozimej odmiana FORMACJA (Poznańska Hodowla Roślin) rekomendowana jest dla 7 województw, odmiana MEDALISTKA (Małopolska Hodowla Roślin) dla 5 województw, odmiany: COMANDOR i HONDIA (obie z DANKO Hodowla Roślin) oraz BŁYSKAWICA (Małopolska Hodowla Roślin) dla 4 województw, zaś odmiana ARKADIA (DANKO Hodowla Roślin) dla 1 województwa. Pszenica jara odmiana HARENDA rekomendowana jest w 2021 r. dla 14 województw, a odmiana JUTRZENKA dla 8 województw (obie z Małopolskiej Hodowli Roślin).

Dobrze dobrana odmiana i kwalifikowany materiał siewny wysokiej jakości są punktem wyjścia do uzyskania wysokich plonów, o dobrych parametrach jakościowych. Zastosowanie nawet najlepszej technologii uprawy, z wykorzystaniem najlepszego sprzętu, najlepszych nawozów i środków ochrony roślin nie przyniesie wymiernych efektów produkcyjnych, jeżeli wykorzystamy do siewu materiał siewny złej jakości. Spółki nadzorowane przez KOWR oferują rolnikom nowoczesne, wydajne i zdrowe odmiany oraz kwalifikowany materiał siewny najwyższej jakości, dostosowany do rodzimych warunków klimatycznych i glebowych. Oferta spółek jest bardzo bogata i spełni oczekiwania nawet najbardziej wymagającego producenta.

Marcin Wroński

Zastępca Dyrektora Generalnego
Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

PROGRAM OPERACYJNY POMOC

ŻYWNOŚCIOWA 2014–2020

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014–2020 to wieloletnie wsparcie osób i rodzin podlegających deprivacji materialnej. Pomoc kierowana jest do osób i rodzin (spełniających warunki określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej¹), które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych/posiłków.

Od 26 listopada 2020 r. obowiązują nowe kryteria dochodowe uprawniające do pomocy żywnościowej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa:

- 1542,20 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej,
- 1161,60 zł w przypadku osoby w rodzinie.

Program realizowany jest w dwóch kluczowych obszarach:

- 1) zakup żywności i dostarczenie jej do magazynów organizacji partnerskich,
- 2) dystrybucja żywności wśród osób najbardziej potrzebujących i działania towarzyszące.

Dostawy żywności realizowane są do magazynów organizacji partnerskich wyłonionych w drodze konkursu przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej:

- 1) w Podprogramie 2020 uczestniczą cztery organizacje partnerskie o zasięgu ogólnopolskim lub ponadregionalnym (OPO) – **Federacja Polskich Banków Żywności, Polski Komitet Pomocy Społecznej, Caritas Polska oraz Polski Czerwony Krzyż.**
- 2) w Podprogramie 2021 po raz pierwszy będzie uczestniczyła piąta organizacja partnerska o zasięgu ogólnopolskim lub ponadregionalnym (OPO) – **Kościół Starokatolicy RP.**

Zakupione i dostarczane w Programie Operacyjnego POPŻ 2014–2020 **artykuły spożywcze pochodzą z różnych grup towarowych.** W ostatnich latach do Programu wprowadzono bardziej różno-

rodne i urozmaicone produkty. W Podprogramie 2020 są to: **płatki owsiane, fasolka po bretońsku, mus jabłkowy oraz pasztet drobiowy.** Warto zwrócić uwagę na wysoką jakość dostarczanych do odbiorców końcowych artykułów spożywczych, która jest stale monitorowana przez KOWR podczas realizacji każdego Podprogramu. Produkty dostarczane w POPŻ cieszą się dużym powodzeniem wśród osób najbardziej potrzebujących.

PODSUMOWANIE REALIZACJI POPŻ 2014–2020 W PODPROGRAMIE 2020

W Podprogramie 2020 wartość zakupionej żywności wyniosła **ponad 289 mln zł.** Dodatkowo KOWR uruchomił przetarg na dostawy kawy zbożowej rozpuszczalnej, przeznaczając na sfinansowanie zamówienia **ponad 20 mln zł.**

Potrzebujący otrzymają ponad 63 tys. ton artykułów żywnościowych, tj.: groszek z marchewką, koncentrat pomidorowy, buraczki wiórki, powidła śliwkowe, fasolkę po bretońsku, mus jabłkowy, makaron jajeczny świderki, płatki owsiane, ryż biały, kaszę gryczaną, herbatniki maślane, mleko UHT, ser podpuszczkowy dojrzewający, szynkę drobiową, szynkę wieprzową mieloną, pasztet drobiowy, filet z makreli w oleju, cukier biały, olej rzepakowy, miód nektarowy wielokwiatowy, kawę zbożową rozpuszczalną.

Realizacja dostaw artykułów spożywczych rozpoczęła się w grudniu 2020 r. i zakończy się nie później niż 31 sierpnia 2021 r., z wyjątkiem dostaw

¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, z późn. zm.).

sera podpuszczkowego dojrzewającego, które będą trwały do 31 maja 2021 r.

Pomoc żywnościowa zostanie przekazana w formie około **6 mln paczek żywnościowych** i około **1,3 mln posiłków** do blisko **1,5 mln osób najbardziej potrzebujących**, zakwalifikowanych do objęcia Programem. Żywność zostanie rozdystrybuowana do najuboższych do końca września 2021 r. Oprócz dystrybucji żywności organizacje partnerskie przeprowadzą ponad **8 tys. działań towarzyszących** wśród blisko **150 tys. osób**.

Jednocześnie w ramach realizacji Programu, ze względu na konieczność zapewnienia bezpieczeństwa pracownikom i wolontariuszom organizacji partnerskich przy realizacji dostaw i wydawania żywności, w związku z rozprzestrzenianiem się koronawirusa SARS-CoV-2, KOWR zakupił środki ochrony osobistej dla pracowników/wolontariuszy organizacji partnerskich (maseczki ochronne, płyn dezynfekujący do rąk i powierzchni oraz rękawiczki ochronne).

INFORMACJE O PODPROGRAMIE 2021

W dniu 11 maja 2021 r. ukazały się Wytyczne Instytucji Zarządzającej (MRIPS) dla Instytucji Pośredniczącej i beneficjentów dotyczące działań realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014–2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w Podprogramie 2021, zgodnie z którymi na realizację Podprogramu 2021 przeznaczono kwotę **196,9 mln zł**, powstałą z oszczędności w latach 2014–2020, z tego:

- **179 mln zł na zakup żywności**,
- **17,9 mln zł na dofinansowanie projektów dla 5 organizacji partnerskich** z tytułu kosztów administrowania, transportu i magazynowania oraz z tytułu kosztów środków towarzyszących.

Do magazynów organizacji partnerskich planowane jest dostarczenie **11 artykułów spożywczych**, tj.: groszku z marchewką, koncentratu pomidorowego, powideł śliwkowych, makaronu jajecznego świderki, kaszy jęczmiennej, mleka UHT, szynki drobiowej, szynki wieprzowej mielonej, filetu z makreli w oleju, cukru białego, oleju rzepakowego.

Realizacja dostaw wszystkich artykułów spożywczych została zaplanowana od grudnia 2021 r. do maja 2022 r., natomiast dystrybucja od grudnia 2021 r. do czerwca 2022 r.

Podprogram 2021 kończy działania realizowane w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa

2014–2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD).

POMOC ŻYWNOŚCIOWA W NOWEJ PERSPEKTYWIE FINANSOWEJ NA LATA 2021–2027

Zgodnie z założeniami projektu krajowej Umowy Partnerstwa (UP) na lata 2021–2027 w nowej perspektywie finansowej, Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) został połączony z Europejskim Funduszem Społecznym Plus (EFS+).

Europejski Fundusz Społeczny Plus będzie bardziej elastyczną wersją obecnego Europejskiego Funduszu Społecznego dzięki połączeniu kilku istniejących funduszy i programów.

Fundusze, które zostaną połączone w jeden Europejski Fundusz Społeczny Plus²:

- Europejski Fundusz Społeczny (EFS) i Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych (YEL);
- **Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym;**
- Europejski program na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych;
- Program działań UE w dziedzinie zdrowia.

Włączenie wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących do EFS+ umożliwi tym osobom korzystanie z lepszej kombinacji pomocy materialnej i kompleksowego wsparcia socjalnego. W ramach EFS+ utrzymane zostanie ukierunkowane wsparcie dla osób najbardziej potrzebujących, realizowane obecnie poprzez FEAD, obejmujące pomoc żywnościową, podstawową pomoc materialną i środki towarzyszące.

Anna Dorota Gut

Dyrektor Departamentu
Wspierania Konsumpcji
KOWR

² Źródło: <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-na-lata-2021-2027/>

FUNDUSZE PROMOCJI

Kończąca się trzecia kadencja Komisji Zarządzających to dobra okazja do podsumowania ich dokonań i przypomnienia celów, dla jakich fundusze promocji produktów rolno-spożywczych zostały utworzone.

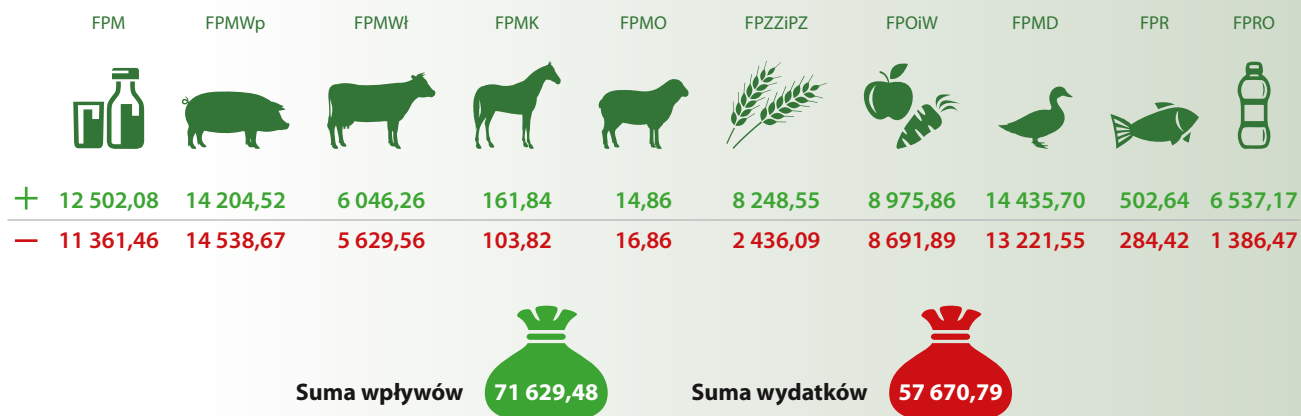
Na mocy ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych utworzono 10 odrębnych funduszy: Fundusz Promocji Mleka, Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego, Fundusz Promocji Mięsa Wołowego, Fundusz Promocji Mięsa Końskiego, Fundusz Promocji Mięsa Owczego, Fundusz Promocji Ziarna Zbóż i Przetworów Zbożowych, Fundusz Promocji Owoców i Warzyw, Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego, Fundusz Promocji Ryb, Fundusz Promocji Roślin Oleistych (funkcjonuje od 1 sierpnia 2019 r.) Fundusze zostały utworzone w celu wspierania marketingu rolnego, wzrostu spożycia oraz promocji produktów rolno-spożywczych. Konta bankowe poszczególnych funduszy promocji zasilane są przez wpłaty podmiotów zobowiązanych (art. 3 ustawy o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych) naliczane od towarów wykazanych w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 26 lipca 2019 r. Zgromadzonymi środkami finansowymi zarządzają powołane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi 9-osobowe komisje zarządzające, tj. przedstawiciele organizacji branżowych reprezentujących producentów rolnych oraz przetwórców działających w danym sektorze. Gospodarka finansowa każdego z funduszy jest prowadzona w oparciu o przyjęte Zasady gospodarowania środkami finansowymi oraz Plany finansowe danego funduszu. Jednocześnie należy podkreślić, iż Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa zapewnia obsługę prawną i techniczno-biurową funduszy promocji oraz komisji zarządzających, a także dysponuje środkami funduszy promocji na podstawie przyjętych przez komisje uchwał.

Z dniem 31 maja 2021r. zakończyła się 4-letnia kadencja (2017–2021) członków Komisji Zarządzających funduszy promocji powołanych do tej funkcji przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi 31 maja 2017 r. Była to już trzecia kadencja w historii działania mechanizmu, ale jednocześnie pierwsza, która funkcjonowała w nowej strukturze. Zgodnie ze

znowelizowaną ustawą w 2017 r. w skład komisji zarządzających weszło aż 5 przedstawicieli organizacji zrzeszających producentów/hodowców, trzech przedstawicieli przetwórców i jak dotychczas – jeden przedstawiciel Krajowej Rady Izb Rolniczych. Ta kierunkowa zmiana zapewniła przedstawicielom producentów większy wpływ na sposób wydatkowania środków funduszy. Warto zaznaczyć, że nowe struktury komisji realizowały swoje ustawowe zadania już z uwzględnieniem obowiązku opracowania strategii promocji dla branż na poszczególne lata. Od roku 2017 Strategie promocji dla branż są rokrocznie aktualizowane i ustalają kierunek działań promocyjnych dla poszczególnych branż sektora rolno-spożywczego.

W okresie trwania trzeciej kadencji Komisje Zarządzające spotykały się regularnie, a w czasie pandemii COVID-19 wykorzystywały w tym celu tryb elektroniczny, jak też nowy, wprowadzony w związku z zaistniałą sytuacją, tryb posiedzenia przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. W roku 2019 KOWR obsłużył największą liczbę posiedzeń – 63, natomiast na przestrzeni całej kadencji aż 220. Najwięcej posiedzeń odbyły Komisje Zarządzające Funduszu Promocji Mięsa Wieprzowego (38), Funduszu Promocji Mięsa Drobiowego, Funduszu Promocji Mięsa Wołowego oraz Funduszu Promocji Owoców i Warzyw (po 30 posiedzeń). Jednocześnie mając na uwadze obsługę mechanizmu w danym okresie, warto zauważyć, iż znacząco wzrosła ilość propozycji zadań składanych do planów finansowych do poszczególnych funduszy promocji (w roku 2019 – 419 propozycji zadań, w roku 2020 – 475 propozycji), co w odniesieniu do roku 2016 pokazuje prawie 2-krotny wzrost ilościowy. Złożone propozycje zadań podlegały ocenie formalno-prawnej KOWR, natomiast merytoryczną ocenę propozycji zadań przeprowadziły Komisje Zarządzające poszczególnych funduszy. W okresie od 1 czerwca 2017 r. do 31 maja 2021 r. Komisje Zarządzające wprowadziły do planów

Fundusze promocji produktów rolno-spożywczych – wpływy i wydatki za rok 2020 (w tys. zł)*

* Dane na podstawie sprawozdania z wykonania planów finansowych poszczególnych funduszy promocji (opublikowanych na stronie BIP KOWR).

finansowych łącznie 1568 zadań. W latach 2018–2021 najczęściej propozycje wprowadziła Komisja Zarządzająca Funduszu Promocji Mleka – tylko w trakcie trwania trzeciej kadencji 455 zadań, co stanowi ponad 29% wszystkich zadań wpisanych do planów finansowych w tym okresie. W czasie trwania trzeciej kadencji 7 komisji przyznało środki na współfinansowanie działań promocyjnych i informacyjnych realizujących działania ze środków Unii Europejskiej (§ 1 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 czerwca 2017 r., Dz. U. z 2020 r. poz. 2244), najczęściej projektów uzyskało wsparcie w ramach Funduszu Promocji Owoców i Warzyw (10 zadań), Funduszu Promocji Mięsa Wieprzowego i Wołowego (po 6 zadań) oraz Funduszu Promocji Mięsa Drobiowego (4 zadania).

Dyrektor Generalny KOWR realizował zadania wynikające z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych, tj. w szczególności roczne sprawozdania z wykonania planów finansowych funduszy za poszczególne lata finansowe, których elektroniczne wersje znajdują się w Biuletynie Informacji Publicznej KOWR, a także bieżące działania operacyjne dot. obsługi Komisji Zarządzających oraz prowadzenia postępowań administracyjnych.

Na podstawie zrealizowanych akcji informacyjnych i przeprowadzonych kontroli podatkowych Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa pozyskiwał nowe podmioty zobowiązane do wpłat, co przyczyniło się do wzrostu wpływów na fundusze promocji. W przypadku zobowiązanych podmiotów do wpłat na fundusze promocji, a uchylających się od niniejszego obowiązku Dyrektor Generalny KOWR wszczynał postępowania windykacyjne.

Od początku istnienia funduszy promocji produktów rolno-spożywczych, tj. od 1 lipca 2009 r. do 31 maja 2021 r. na konta funduszy wpłynęło łącznie ponad **616,15 mln zł**. Ze środków zgromadzonych na rachunkach bankowych funduszy do 31 maja 2021 r. wydatkowano ogółem ponad **547,10 mln zł**¹.

Sumaryczny wzrost wpływów na kontach funduszy to przede wszystkim skutek nowelizacji ustawy z 1 sierpnia 2019 r. – wprowadzenie nowych zasad funkcjonowania Funduszu Promocji Ziarna Zbóż i Przetworów Zbożowych w zakresie rozszerzenia grona przedsiębiorców podlegających obowiązkowi uiszczania wpłat na fundusz, tj. naliczania, pobierania i przekazywania wpłat na fundusz od zakupionych zbóż, bez względu na ich przeznaczenie (a nie jak wcześniej wyłącznie od zbóż przeznaczonych na cele konsumpcyjne), a także utworzenie Funduszu Promocji Roślin Oleistych.

Celem usprawnienia procesów składania deklaracji wpłaty na fundusze promocji produktów rolno-spożywczych (formularz Fpz_f1) oraz propozycji zadań do planów finansowych (formularz Fpz_f7) dokumenty zostały udostępnione na portalu eRolnik, dzięki czemu interesariusze zyskali możliwość złożenia dokumentów także w formie elektronicznej. Instrukcję użytkownika „Platformy eRolnik” można znaleźć pod adresem: <https://bip.kowr.gov.pl/informacje-publiczne/erolnik>.

Emilia Olszewska-Brzezińska
Zastępca Dyrektora Departamentu
Rozwoju Rynku KOWR

¹ Wydatki w roku 2021 r. nie uwzględniają kosztów obsługi 3,5% o których mowa w art. 5 ust. 1 ustawy o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz.U. z 2021 r. poz. 43 z późn. zm.)

PRAKTYCZNY WYMIAR

PATRIOTYZMU EKONOMICZNEGO

Łączy nas PRODUKT POLSKI i dbałość o rozwój rodzimej gospodarki. Instytucje i podmioty reprezentujące różne sektory jednoczą siły w działaniach na rzecz propagowania patriotyzmu konsumenckiego.

Patriotyzm ekonomiczny to zagadnienie, na które warto spojrzeć z szerszej perspektywy. Działania polegające na wspieraniu rodzimej gospodarki przez instytucje państwa, organizacje przedsiębiorców czy indywidualne firmy to patriotyzm gospodarczy. Bazują one na tworzeniu dobrego i przejrzystego prawa czy też tworzeniu przyjaznych warunków do rozwoju biznesu bądź realizacji wspólnych biznesowych przedsięwzięć przez krajowych producentów. Podejście przejawiające się w zachowaniach zakupowych konsumentów, które polega na nabywaniu przez nich rodzimych wyrobów, produktów czy też towarów, wspieraniu krajowej wytwórczości bądź przedsiębiorczości poprzez codzienne świadome wybory, to **patriotyzm konsumencki**. Wszystkie te działania, które można określić mianem **patriotyzmu ekonomicznego**, przekładają się na rozwój rodzimych firm, pozyskiwanie nowych środków na inwestycje oraz wzrost potencjału rozwojowego przedsiębiorstw, powstawanie nowych miejsc pracy czy też zwiększenie wpływów do budżetu państwa, łącznie więc na rozwój gospodarczy państwa.

Kluczowym elementem rozwoju gospodarek jest kapitał. Wobec powyższego, koncentrując się w tym miejscu na patriotyzmie konsumenckim, należy zauważyć, że indywidualne decyzje zakupowe mają bezpośredni wpływ na to, czy pieniądze zostają w Polsce, czy też z niej wypływają. Patriotyzm konsumencki przynosi więc same korzyści. Firmy osiągają zyski, tworzą nowe miejsca pracy, inwestują w rozwój zarówno swój, jak i całego kraju, zwiększają swoją konkurencyjność.

Patriotyzmem gospodarczym jest kooperacja krajowych instytucji i przedsiębiorców na rzecz rozwijania konkretnych projektów oraz budowania świadomości z korzyści wypływających ze współpracy czy też świadomości konsumenckiej. Przykładem takich inicjatyw jest współdziałanie Polskich Kolei Państwowych S.A. i spółek z Grupy PKP z Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa, przy udziale Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwa Aktywów Państwowych i Ministerstwa Infrastruktury. Spółki kolejowe, takie jak PKP S.A., PKP Intercity S.A. czy PKP PLK S.A., ale też szerszej firmy transportowe i logistyczne, jak PKS Polonus S.A. czy Poczta Polska S.A., w lipcu 2020 r. włączyły się w kampanię KOWR promującą patriotyzm konsumencki oraz znak towarowy **PRODUKT POLSKI**. Dzięki zaangażowaniu tych podmiotów przeprowadzono na szeroką skalę kampanię informacyjną promującą na nośnikach pozostających w zasobach polskich kolei znak **PRODUKT POLSKI**. W całym kraju podróżni mogli zobaczyć spoty informacyjne na monitorach w pociągach czy też materiały promujące znak na innych nośnikach reklamowych w przestrzeniach dworcowych, podobnie jak klienci placówek pocztowych. Z kolei we wrześniu ub.r. KOWR i Grupa PKP promowały wspólnie polskie jabłka, które serwowa-

no podróznym pociągów Pendolino. Natomiast od grudnia ub.r. na szlakach kolejowych pojawił się „jeżdżący mural” – lokomotywa PKP Intercity S.A., na marginesie warto dodać, że rodzimej produkcji, promująca kampanię #KupujŚwiadomie PRODUKT POLSKI. W marcu b.r. zaś PKP S.A., we współpracy z m.in. KOWR, zorganizowały konferencję „Kolej dla żywności”, w trakcie której spółki Grupy PKP zaprezentowały swój potencjał logistyczny dedykowanym organizacjom i producentom rolno-spożywczym. Wydarzenie spotkało się z bardzo dużym zainteresowaniem rynku – wzięło w nim udział niemal sto osób reprezentujących największe polskie organizacje przedsiębiorców rolnych oraz spółki rolno-spożywcze. Przedstawiciele organizacji producenckich mają możliwość zapoznania się także z ofertą spółek kolejowych podczas wspólnych spotkań z już wyspecjalizowanymi producentami, czego przykładem jest chociażby udział przedstawicieli spółek kolejowych w konferencji zorganizowanej przez Izbę Zbożowo-Paszową. Co ważne, producenci rolno-spożywczy mogą też prezentować własne oczekiwania i dzielić się swoimi doświadczeniami.

PKP S.A. realizują też z KOWR inne inicjatywy – jedną z nich jest przygotowanie do wspólnej inwestycji polegającej na budowie intermodalnego terminala przeładunkowego w Emilianowie k. Bydgoszczy, który, w założeniu, ma się stać bramą dla portów trójmiejskich, ułatwiającą eksport towarów, w tym głównie rolno-spożywczych.

Współpraca PKP S.A. oraz spółek z Grupy PKP z Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa, wspólne akcje przeprowadzone do tej pory, cieszące się życzliwością nadzorujących obydwu podmioty resortów, mogą dziś niewątpliwie stanowić przykład i dobrą praktykę budowy synergii między podmiotami tworzącymi „Grupę Kapitałową Państwo Polskie”. Może i powinna owocować ona kolejnymi udanymi przedsięwzięciami, które będą dobrze służyć polskiej gospodarce oraz stanowić praktyczną realizację idei patriotyzmu ekonomicznego.

dr Rafał Zgorzelski

menedżer z kilkunastoletnim stażem pracy. Doświadczenie zawodowe zdobywał m.in. w przedsiębiorstwach z branży logistycznej, energetycznej i zbrojeniowej. Od 14 sierpnia 2020 r. Członek Zarządu Polskich Kolei Państwowych S.A. Bezpośrednio przed objęciem tej funkcji pracował w Ministerstwie Aktywów Państwowych, gdzie odpowiadał za nadzór nad spółkami sektora kolejowego oraz przedsiębiorstwami komunikacji samochodowej. Promotor idei patriotyzmu ekonomicznego.

Filip Chrzanowski

od kilku lat związany z branżą kolejową, obecnie w PKP S.A. koordynuje pracę pionu strategii i logistyki. Doświadczenie zdobywał m.in. w administracji samorządowej i rządowej. W 2020 r., pracując w Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa, współorganizował kampanię #KupujŚwiadomie PRODUKT POLSKI.

PRODUKT
POLSKI

PRODUKT
POLSKI

PROD
POL

ZNACZENIE INFORMACJI

RYNKOWYCH

Informacja należy do najważniejszych wartości w gospodarce rynkowej. Potrzeba dostępu do coraz szerszego zakresu danych będzie się zwiększać w miarę postępującej liberalizacji rynków i globalizacji handlu produktami rolnymi oraz żywnością.

Informacje rynkowe mają bardzo istotne znaczenie dla przejrzystości i wprowadzania do obrotu produktów rolnych. Brak przejrzystości rynku i asymetria w dostępie do informacji mogą prowadzić do powstania nieefektywnych rynków i spowodować nieproporcjonalną przewagę podmiotów, które mają dostęp do dokładnych danych. Informowanie o cenach umożliwia podejmowanie lepszych decyzji biznesowych i zwiększa zaufanie do uczciwości obrotu na poszczególnych etapach łańcucha dostaw żywności. Dostęp do aktualnych i łatwo dostępnych informacji o rozwoju sytuacji rynkowej ma również zasadnicze znaczenie dla skutecznej konkurencji na rynkach światowych.

Komisja Europejska monitoruje rynki i gromadzi informacje z krajów UE oraz zainteresowanych podmiotów, aby zapewnić prawidłowe funkcjonowanie rynków rolnych i wspierać ich rozwój. Dane są zestawiane i udostępniane za pośrednictwem **centrów monitorowania rynków**¹ i **portalu z danymi rolniczymi**². Informacje te stanowią **uzupełnienie unijnych interwencji** podejmowanych na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych, które określa ramy funkcjonowania rolnictwa na jednolitym rynku UE³. W celu poprawy przejrzystości rynku KE stosuje środki regulacyjne w łańcuchu dostaw produktów rolno-spożywczych opierające się na istniejących systemach gromadzenia danych, dzięki czemu dostarcza informacji na temat poszczególnych etapów łańcucha dostaw żywności.

Każde państwo UE jest odpowiedzialne za gromadzenie danych dotyczących cen i innych danych rynkowych.

Monitorowanie sytuacji cenowej i perspektyw rynkowych w odniesieniu do towarów rolnych i żywności stanowi jeden ze środków regulujących i wspierających wprowadzanie do obrotu produktów rolnych, mających na celu stabilizację rynków rolnych i zapobieganie eskalacji kryzysów rynkowych, a także pobudzanie popytu i wspieranie sektorów rolnych w UE w dostosowaniu się do zmian⁴.

Znaczenie procesu gromadzenia danych ma swoje odzwierciedlenie w dyskusji prowadzonej na forach Unii Europejskiej. W rezolucji z dnia 7 czerwca 2016 r. o nieuczciwych praktykach handlowych w łańcuchu dostaw żywności Parlament Europejski wezwał wszystkie strony uczestniczące w tym łańcuchu do wzmocnienia przejrzystości i lepszego informowania, głównie o cenach produktów rolno-żywnościowych na wszystkich etapach łańcucha, a także do wzmocnienia organów i narzędzi pozyskiwania informacji z rynku, w celu terminowego przekazywania danych rynkowych. Rada Unii Europejskiej w konkluzjach z 12 grudnia 2016 r. w sprawie wzmocnienia pozycji rolników w łańcuchu dostaw żywności oraz zwalczania nieuczciwych praktyk handlowych, zwróciła się do KE o rozwiązanie problemu braku przejrzystości i asymetrii informacyjnej w łańcuchu dostaw żywności⁵.

W celu sprostania tym wyzwaniom w 2016 r. Komisja Europejska powołała **Grupę Zadaniową ds. Rynków Rolnych** składającą się z niezależnych ekspertów, której zadaniem było opracowanie zaleceń dotyczących sposobów wzmocnienia pozycji producentów rolnych w łańcuchu dostaw żywności. Parlament Europejski, Rada i KE wydały 22 marca 2019 r. wspólne oświadczenie zobowiązujące do wzmocnienia

¹ https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/overviews/market-observatories_pl (odczyt – maj 2021 r.).

² <https://agridata.ec.europa.eu/extensions/DataPortal/home.html> (odczyt – maj 2021 r.).

³ https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/market-measures-explained_pl (odczyt – maj 2021 r.).

⁴ https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/agri-food-supply-chain/market-transparency_pl (odczyt – maj 2021 r.).

⁵ Korzystano z uzasadnienia do projektu rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 marca 2021 r. w sprawie zbierania danych rynkowych (Dz. U. poz 589). <https://legislacja.gov.pl/projekt/12340603/katalog/12740837#12740837> (odczyt – maj 2021 r.).

przejrzystości na rynku rolnym i żywnościowym na szczeblu UE, w tym poprzez udoskonalenie gromadzenia danych statystycznych niezbędnych do analizy mechanizmów kształtowania cen w całym łańcuchu dostaw produktów rolnych, w celu ułatwienia podmiotom gospodarczym i organom publicznym podejmowania bardziej świadomych wyborów i zrozumienie rozwoju sytuacji na rynku. W dniu 17 kwietnia 2019 r. przyjęto dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/633 w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych. Wynikiem prowadzonych prac było przyjęcie rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2019/1746 z dnia 1 października 2019 r. zmieniającego rozporządzenie wykonawcze (UE) 2017/1185 ustanawiającego zasady stosowania rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 i (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do przekazywanych Komisji powiadomień o informacjach i dokumentach. Znowelizowane przepisy sprawozdawcze, zawarte w powyższym rozporządzeniu wykonawczym KE, weszły w życie 1 stycznia 2021 r. Państwa członkowskie miały przygotować i wdrożyć niezbędne rozwiązania umożliwiające ich realizację. W Polsce badaniami rynkowymi zostali objęci ci przedsiębiorcy, którzy na podstawie art. 4 ustawy z dnia 30 marca 2001 r. o rolniczych badaniach rynkowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1160), otrzymali zawiadomienie od ministra właściwego do spraw rynków rolnych, zobowiązujące ich do przekazywania do MRiRW określonych w tym zawiadomieniu danych rynkowych. Znowelizowane przepisy prawne na ten temat zawarto w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 marca 2021 r. w sprawie zbierania danych rynkowych (Dz. U. poz. 589).

TRANSFER WIEDZY W POLITYCE ROLNEJ PO 2020 R.

Komisja Europejska w propozycji **pakietu legislacyjnego WPR po 2020 r.** podkreśliła, że unijna polityka rolna musi zapewnić wkład w realizację 10 priorytetów KE oraz celów zrównoważonego rozwoju⁶. Wśród tych priorytetów przekrojowym celem jest **wspieranie wiedzy, innowacji i cyfryzacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich**. W związku z tym należy nadal **rozwijać mechanizmy transferu wiedzy i współpracy pomiędzy sektorem naukowo-badawczym a doradztwem i rolnictwem**, a także wspierające innowacyjność – w tym w oparciu o **europejski system wiedzy i innowacji w dziedzinie rolnictwa AKIS (Agricultural Knowledge and Innovation System)**. W „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030” MRiRW w działaniach projektowanych do 2030 r. przewidziano m.in.: większe niż dotychczas wykorzystanie potencjału sektora rolno-spożywczego dzięki rozwojowi nowych umiejętności i kompetencji jego pracowników, a także przez wykorzysta-

nie najnowszych technologii w produkcji i zastosowanie rozwiązań cyfrowych oraz tworzenie warunków do kreowania innowacyjnych produktów. Dlatego duże znaczenie będą miały badania naukowe oraz transfer wiedzy i doradztwo, którego skuteczność oraz użyteczność dla producentów będzie zależała w znacznej mierze od aktualności, treści i wykorzystania nowoczesnych narzędzi przekazu informacji i wspierania gospodarstw⁷.

ŹRÓDŁA, WYKORZYSTANIE I UDOSTĘPNIANIE INFORMACJI RYNKOWEJ W POLSCE

Zasadniczego znaczenia dla funkcjonowania krajowego rolnictwa i przemysłu spożywczego na jednolitym rynku unijnym oraz rynku światowym nabierają informacje (w tym rynkowe), które są szczególnie cenioną wartością. Istnieje szereg źródeł informacji, które dostarczają wiedzy o rynku rolno-żywnościowym. Pierwszą grupę stanowią dane zebrane w ramach badań własnych (źródła pierwotne). Ich pozyskanie jest jednak czasochłonne, relatywnie kosztowne oraz stwarza trudności z doбором i dostępem do grupy badawczej i uzyskaniem miarodajnych danych. W codziennym procesie podejmowania decyzji przez producentów rolnych podstawą informacji są źródła wtórne (materiały już istniejące), zebrane i opracowane przez wyspecjalizowane instytucje krajowe oraz o zasięgu międzynarodowym. Gromadzeniem, przetwarzaniem i analizowaniem informacji o rynkach rolnych zajmuje się m.in.: **Biuro Statystyczne Wspólnot Europejskich EUROSTAT, Departament Rolnictwa Stanów Zjednoczonych (USDA) oraz Organizacja ds. Żywności i Rolnictwa (FAO)**. W procesie analitycznym wykorzystywane są również dane z giełd zagranicznych oraz dotyczące handlu międzynarodowego – **Międzynarodowa Baza Handlu Zagranicznego (UN Comtrade)**. Informacje zbierane przez te instytucje obejmują wiele zakresów tematycznych.

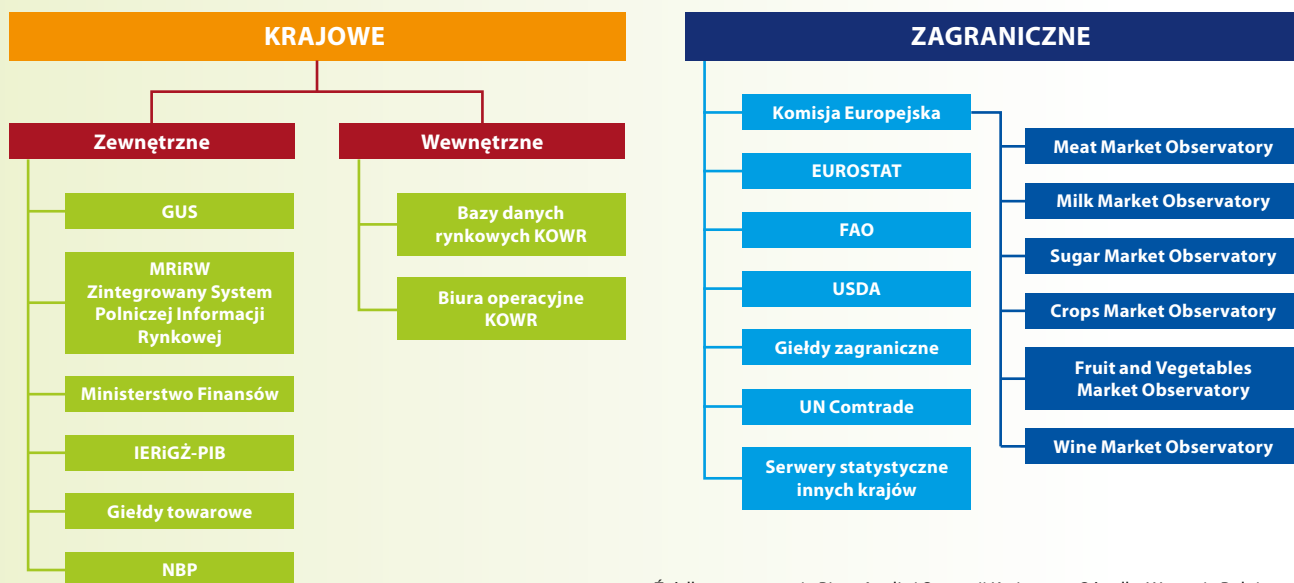
Szczególnie ważnym źródłem informacji rynkowej są prowadzone przez Komisję Europejską **obserwatoria monitorowania rynków: mięsa, zbóż i roślin oleistych, mleka, cukru, owoców i warzyw oraz wina**. Zawierają one szeroki zakres danych rynkowych, takich jak: ceny, produkcja i handel. Uzupełniają je analizy rynków, raporty krótkoterminowe i perspektywy średnioterminowe.

Do krajowych źródeł informacji rynkowej, wykorzystywanych m.in. przy pracach analitycznych prowadzonych w KOWR, należą m.in.: **Zintegrowany System Informacji Rynkowej MRiRW, Główny Urząd Statystyczny, Ministerstwo Finansów, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB, giełdy towarowe, Narodowy Bank Polski**.

⁶ https://ec.europa.eu/commission/publications/natural-resources-and-environment_pl (odczyt – maj 2021 r.).

⁷ <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/strategia-zrownowazonego-rozwoju-wsi-rolnictwa-i-rybactwa-2030> (odczyt - maj 2021 r.).

Podstawowe źródła informacji KOWR

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

Szczególnie dużą rolę w realizacji zadań analityczno-informacyjnych pełni Zintegrowany System Rolniczej Informacji Rynkowej MRiRW (ZSRIR), który od 2002 r. – zgodnie z ustawą z dnia 30 marca 2001 r. o rolniczych badaniach rynkowych – prowadzi monitoring cen. Do zadań ZSRIR należy dostarczanie bieżącej informacji o cenach produktów rolnych i spożywczych wszystkim zainteresowanym uczestnikom rynków rolnych, a także przekazywanie danych rynkowych do UE w ramach realizacji zobowiązań WPR. Badaniami ZSRIR objęte są rynki: wieprzowiny, wołowiny i cielęciny, drobiu, baraniny, produktów mlecznych, jaj spożywczych, zbóż, roślin oleistych, owoców i warzyw, cukru, pasz, chmielu i tytoniu.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 marca 2021 r. w sprawie zbierania danych rynkowych nastąpiła zmiana szczegółowego zakresu zbieranych danych rynkowych, sposobu wyłaniania przedsiębiorców obowiązanych do przekazywania danych rynkowych oraz forma i terminy ich przekazywania. Spowodowało to poszerzenie zakresu badań o rynek roślin wysokobiałkowych i rynek preparatów mlekopodobnych, ale również objęcie badaniami podmiotów handlu detalicznego.

FUNKCJA INFORMACYJNA KRAJOWEGO OŚRODKA WSPARCIA ROLNICTWA

Zgodnie z art. 9 ust. 2 pkt 14 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 481) **jednym z działań KOWR jest „gromadzenie,**

analiza, przetwarzanie i udostępnianie informacji dotyczących rynków produktów rolnych i żywnościowych”. KOWR sporządza cykliczne informacje i analizy dotyczące: zmian cen, sytuacji podaży-popytu na podstawowych rynkach rolno-żywnościowych i handlu zagranicznego towarami rolno-spożywczymi. Opracowania są udostępniane na stronie internetowej www.kowr.gov.pl w zakładce „Analiza”, co pozwala na zapoznanie się szerokiej grupie odbiorców z bieżącą informacją rynkową⁸.

Przygotowywane i upowszechniane przez KOWR opracowania o charakterze analityczno-prognostycznym, dotyczące aktualnego stanu i sytuacji na rynkach rolnych, stanowią element krajowego systemu informacji rynkowej⁹. Każdy podmiot znajdujący się w łańcuchu dystrybucji jest zainteresowany dostępem do precyzyjnej informacji rynkowej, która umożliwia prawidłową ocenę sytuacji na rynku, co pozwala na podejmowanie racjonalnych decyzji gospodarczych przez producentów rolnych oraz przez przedsiębiorstwa funkcjonujące w obszarze rolnictwa. Każdy rynek charakteryzuje się odmiennymi regulacjami i korelacjami determinującymi sytuację podaży-popytu. W tym celu konieczne jest stałe doskonalenie systemu gromadzenia danych statystycznych niezbędnych do analizy mechanizmów kształtowania cen w całym łańcuchu dostaw produktów rolnych.

Marzena Trajer

Dyrektor Biura Analiz i Strategii KOWR

⁸ <https://www.kowr.gov.pl/analiza>

⁹ Więcej informacji na ten temat w sprawozdaniach z działalności Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. <https://www.kowr.gov.pl/analiza/sprawozdania>.

FILIPINY – WSCHODZĄCY RYNEK

Wg statystyk Międzynarodowego Funduszu Walutowego w roku 2019 Filipiny zajmowały 37. miejsce na świecie pod względem wielkości gospodarki. Uznawane są za kraj nowo uprzemysłowiony, którego gospodarka do niedawna oparta była jedynie na rolnictwie. Filipiny to światowy lider w produkcji: bananów, kokosów, ananasów oraz włókna agawy. Obecnie prężnie rozwijają sektory usług i produkcji przemysłowej.

Zgodnie z prognozami OECD (Economic Outlook for Southeast Asia, China and India 2019) wzrost gospodarczy Filipin w latach 2019–2023 będzie się utrzymywał na wysokim poziomie 5,9–6,2%. Filipiny uplasowały się na trzecim miejscu spośród krajów ASEAN (Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej) – za Wietnamem (6,8%) i Kambodżą (7%) pod względem tempa rozwoju i mają aktualnie najlepsze perspektywy wzrostu spośród krajów ASEAN-5 (Filipiny, Indonezja, Maleszja, Wietnam, Tajlandia).

Gospodarka filipińska jest napędzana przede wszystkim konsumpcją wewnętrzną (która odpowiada za ok. 70% PKB) i jest w znacznej mierze finansowana przez miliony Filipińczyków pracujących za granicą (33,194 mld USD w 2020 r., co stanowi ok. 10% PKB). Sprzyja temu także duży rynek z ponad 110 mln konsumentów (tempo wzrostu 1,5% rocznie), w tym coraz liczniejszą klasą średnią i jej rosnącymi aspiracjami.

Ważnymi sektorami gospodarki filipińskiej są: rolnictwo i przemysł. W rolnictwie największe znaczenie mają uprawy:

palay (ryż), orzechów kokosowych i kukurydzy. W produkcji zwierzęcej przoduje hodowla trzody chlewnej i drobiu.

W 2019 r. PKB całkowity osiągnął poziom 376,8 mld USD. Eksport towarów w 2019 r. wyniósł 70,3 mld USD, natomiast import 112,9 mld USD. Deficyt handlowy (bez usług) wyniósł -42,6 mld USD. Głównymi eksporterami towarów i usług na Filipiny są: Chiny, Japonia, Stany Zjednoczone i państwa ASEAN. Natomiast głównymi importerami filipińskich produktów są: Japonia, USA, Hong Kong i ChRL.

WYMIANA HANDLOWA POMIĘDZY POLSKĄ A FILIPINAMI

Eksport z Polski na Filipiny w 2020 r. wyniósł 41,6 mln euro. Artykułami rolno-spożywczymi dominującymi w polskim eksporcie w ubiegłym roku były: produkty mleczne (35,1 mln euro), w tym mleko płynne i śmietana, mleko zagęszczone i w proszku, jogurty i napoje fermentowane, serwatka masło i tłuszcze mleczne, sery i twarogi, przetwory zbożowo-mączne (1,4 mln euro), kawa i herbata (0,7 mln euro), skrobia ziemniaczana (0,4 mln euro), przetwory owocowe (0,4 mln euro), mięso i podroby z drobiu (0,4 mln euro), ryby i przetwory (0,3 mln euro), przetwory warzywne (0,2 mln euro), wyroby cukiernicze (0,2 mln euro).

Import towarów rolno-spożywczych z Filipin do Polski w 2020 r. kształtował się na poziomie 15,3 mln euro. W polskim imporcie dominowały: przetwory z ryb (8,3 mln euro), owoce tropikalne, w tym orzechy i przetwory (2,7 mln euro), tytoń (2,7 mln euro) oraz tłuszcze roślinne (0,2 mln euro).

POLSKIE PRODUKTY NA FILIPINACH

Filipiński rynek żywności jest obecnie wart 7,2 mld dolarów i rocznie zwiększa się o 15–20 proc. Filipiny przyciągają uwagę producentów żywności, ponieważ 20 proc. (ponad

Artykuły spożywcze z Europy postrzegane są jako produkty bezpieczne, dobrej jakości i, choć są relatywnie drogie, znajdują łatwo odbiorców na Filipinach (wspominana już klasa średnia), którzy są otwarci na tzw. zdrową żywność i wszelkie nowinki. Przeciętny Filipińczyk, dokonując cotygodniowych zakupów, będzie kierował się ceną produktu. Dlatego dostosowanie ceny produktu do realiów siły nabywczej przeciętnego mieszkańca jest bardzo ważnym elementem ekspansji na ten rynek.

Jerzy Drożdż,
Dyrektor Biura Współpracy z Zagranicą
Krajowej Izby Gospodarczej

Struktura towarowa eksportu rolno-spożywczego z Polski do Filipin w 2020 r.

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

20 mln) populacji tego kraju osiąga wystarczający dochód, aby kupować importowaną żywność i napoje. Co więcej, grupa ta jest otwarta na wszelkiego rodzaju nowinki produktowe.

Filipińczyk generalnie uwielbia jeść i próbować różnych smaków oraz produktów. Nie są natomiast jeszcze dobrze zaznajomieni z polską i wschodnioeuropejską kuchnią oraz artykułami spożywczymi. Obecnie najbardziej rozpoznawalnymi potrawami i produktami polskiej kuchni są prawdopodobnie kiełbasa i pierogi, choć ich autentyczne wersje nie są jeszcze łatwo dostępne na Filipinach.

ATRAKCYJNOŚĆ RYNKU

Filipiny to drugi największy rynek pod względem ludności w Azji Południowo-Wschodniej. Modernizacja kraju, w tym rozbudowa sieci handlowych, coroczny trend wzrostowy

sprzedaży żywności sprawiają, że coraz więcej polskich firm wybiera właśnie ten rynek dla swoich produktów. Największą szansę mają producenci artykułów spożywczych z długą przydatnością do spożycia (*long shelf life*) typu nabiał (minimum 9–12 miesięcy), bakalie, napoje, artykuły śniadaniowe, słodczyce oraz mięso odkostnione lub oddzielone mechanicznie. Przewaga rynkowa polskich firm tkwi również w tym, że większość filipińskich przetwórców żywności (w sumie jest ich ponad 12 tys.) nie jest w stanie sprostać wymaganiom jakościowym, które spełnia żywność z importu. Filipińczyk postrzegają zagraniczne produkty żywnościowe i napoje jako bezpieczne, pewne i dobrej jakości.

Atrakcyjność Filipin jako rynku eksportowego podnosi fakt, że:

- obowiązują tu umowy o wolnym handlu z: krajami ASEAN, Chinami, Indiami, Japonią, Koreą i Nową Zelandią oraz Unią Europejską w ramach systemu GSP+ (Generalised Scheme of Preferences);
- stosowane są normy Codex Alimentarius Commission (CAC) oraz reguły amerykańskiego systemu bezpieczeństwa żywności wydane przez Federalną Agencję Leków w Stanach Zjednoczonych (US FDA) ze względu na więzi historyczne i kulturowe – w zakresie norm sanitarno-weterynaryjnych (przepisy żywnościowe).

Najbardziej widoczne na Filipinach polskie artykuły spożywcze to te dostępne na półkach lokalnych supermarketów. Możemy znaleźć tu rodzime produkty takie jak: płatki śniadaniowe producentów Fitella i Sante, mleko Mlekovita, sery Lactima, czekolady Wedla czy szereg słodczych takich jak ciastka: Dr Gerard, Bergen, Bogutti i Wedel. Produkty te cieszą się popularnością na Filipinach i wyróżniają przede wszystkim wysoką, europejską jakością w rozsądnej cenie.

Rafał Owczarek,
Kierownik Zagranicznego Biura Handlowego
w Manili na Filipinach

Podjęcie decyzje eksportowe, przedsiębiorcy muszą pamiętać, że filipiński rynek nie jest jednak rynkiem łatwym. Trzeba mieć na uwadze nieustanne zmiany wymogów w dostępie do tego rynku, jego odległość oraz różnice kulturowe.

Opracowała
Ada Krzewicka
Departament Wsparcia Eksportu KOWR

Opracowano na podstawie danych Biura Analiz i Strategii KOWR, Zagranicznego Biura Handlowego w Manili Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu, Departamentu Handlu i Współpracy Międzynarodowej Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii.

Źródła:

1. Analizy Statystyczne GUS – Produkcja i handel zagraniczny produktami rolnymi w 2018 r.
2. Economic Outlook for Southeast Asia, China and India 2021 REALLOCATING RESOURCES FOR DIGITALISATION
3. PKO BP/ Centrum Analiz/ Rynki Zagraniczne
4. https://santandertrade.com/en/portal/analise-markets/philippines/foreign-trade-in-figures?actualiser_id_banque=oui&id_banque=7#classification_by_country

SYTUACJA NA RYNKACH ROLNYCH

RYNEK ZBÓŻ

Sytuacja na globalnym rynku zbóż w sezonie 2020/2021, pomimo rekordowych zbiorów, kształtowana jest popytem importowym, spowodowanym zwiększaniem rezerw zbóż w Afryce oraz Azji, a zwłaszcza w Chinach, z uwagi na przewidywany w tym kraju rozwój produkcji mięsa – szczególnie wieprzowiny. Sytuacja ta wywoływała silną konkurencję wśród nabywców. W sezonie 2020/2021 globalne zbiory zbóż (bez ryżu, według prognozy Departamentu Rolnictwa Stanów Zjednoczonych (USDA) z maja 2021 r.) mogą wzrosnąć o 2%, w porównaniu z poprzednim sezonem, do poziomu ponad 2,2 mld ton¹. Będą one o 1% mniejsze od przewidywanego globalnego zużycia na sezon 2020/2021. W tej sytuacji zapasy zbóż na koniec bieżącego sezonu prawdopodobnie ulegną obniżeniu o 4%, do 609 mln ton.

Duże znaczenie dla światowego rynku zbóż ma prognoza sytuacji podaży-popytowej w sezonie 2021/2022. Departament Rolnictwa Stanów Zjednoczonych przewiduje, że w nadchodzącym sezonie zbiory zbóż (bez ryżu) mogą się ukształtować na poziomie blisko 2,3 mld ton, o 3% wyższym niż w sezonie 2020/2021.

Globalne zbiory pszenicy w sezonie 2021/2022 mogą wynieść 789 mln ton i być o 2% większe niż w sezonie 2020/2021. USDA przewiduje wzrost zbiorów pszenicy głównie w Argentynie (o 16%, do 20,5 mln ton), na Ukrainie (o 14%, do 29 mln ton), w UE (o 6%, do 134 mln ton) i USA (o 2,5%,

do 51 mln ton). Mniejsze zbiory są prognozowane m.in.: w Federacji Rosyjskiej (o 0,4%, 85 mln ton), Kanadzie (o 9%, 32 mln ton) oraz w Australii (o 18%, 27 mln ton).

Zbiory zbóż paszowych na świecie w sezonie 2021/2022 szacowane są na poziomie blisko 1496 mln ton, o 4% wyższym niż w poprzednim sezonie, w tym kukurydzy – 1190 mln ton i sorgo – 65 mln ton (w obu przypadkach o 5% wyższym). Zbiory pozostałych zbóż mogą być mniejsze niż w sezonie 2020/2021.

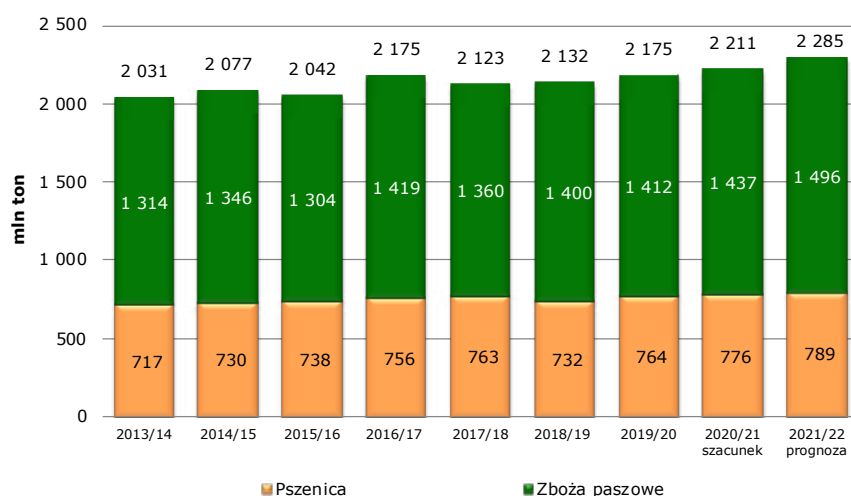
W krajach WNP zbiory zbóż w 2021 r. zostały oszacowane na 245 mln ton, o 5% powyżej zbiorów z 2020 r. Pomimo przewidywanego wzrostu zużycia do 137 mln ton nadwyżka z bieżącej produkcji wynosi 108 mln ton, co stanowi 44% podaży zbóż ze zbiorów. W tej sytuacji eksport zbóż z krajów

WNP nadal będzie znaczny i może stanowić dużą konkurencję dla eksportu ziarna z UE.

W UE-27 zbiory zbóż w 2021 r. są szacowane na poziomie blisko 288 mln ton, o 3% wyższym niż w 2020 r. Będą one jednak o 22 mln ton większe od przewidywanego zużycia. Większe niż przed rokiem zasoby zbóż, przy dużej konkurencji na rynkach zagranicznych, m.in. ze strony krajów WNP, przyczynią się jedynie do niewielkiego wzrostu eksportu ziarna z rynku unijnego.

W Polsce według wstępnego szacunku GUS powierzchnia zasiewów zbóż ozimych pod zbiory w 2021 r., podobnie jak przed rokiem, wynosiła 4,4 mln ha. Według wstępnej oceny przezimowania upraw opublikowanej przez GUS 29 kwietnia 2021 r. uprawy ozime, podobnie jak w roku ubiegłym, przezimowały praktycznie bez strat, a ich stan oceniany

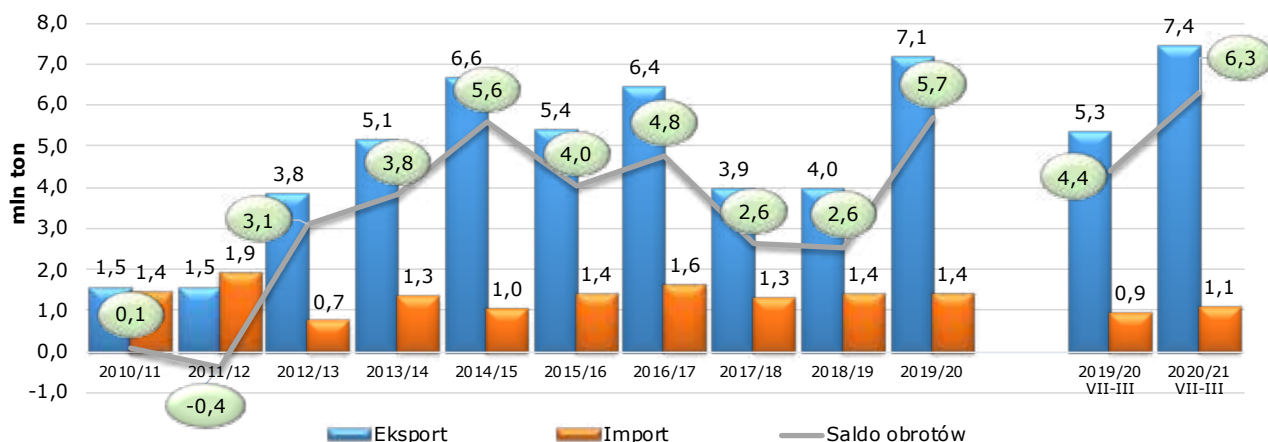
Globalne zbiory zbóż

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych USDA, *Grain: World Markets and Trade*, May 2021.

¹ Prognozy zbiorów zbóż (bez ryżu) na świecie, w WNP i w UE według United States Department of Agriculture (USDA) – *Grain: World Markets and Trade*, May 2021.

Handel zagraniczny ziarnem zbóż

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych Ministerstwa Finansów, za lata 2020–2021 – dane wstępne.

wczesną wiosną był dobry. Na przeważającym obszarze kraju wznowienie wegetacji roślin ozimych rozpoczęło się pod koniec marca br. W tym czasie warunki agrometeorologiczne umożliwiły wykonywanie wiosennych prac polowych, w tym siewów. Chłodne dni i noce w kwietniu 2021 r. hamowały wschody zbóż jarych oraz spowalniały wegetację zbóż ozimych. W pierwszej połowie maja br. nawracające opady deszczu na znacznym obszarze kraju przyczyniły się do opóźnienia siewów kukurydzy. W związku z tym o poziomie plonów i zbiorów zbóż w 2021 r. zadecydują przede wszystkim warunki agrometeorologiczne w dalszym okresie wegetacji, a zwłaszcza w ostatniej jej fazie oraz w okresie żniw.

W roku ubiegłym w Polsce zebrano 33,5 mln ton zbóż (według danych GUS), o 16% więcej niż w 2019 r. Zbiory pszenicy oszacowano na 12 mln ton wobec 11 mln ton w 2019 r. (wzrost o 9%). Większe były również zbiory pozostałych zbóż, w tym kukurydzy o 16% – około 4,3 mln ton².

Większe zbiory zbóż przełożyły się na wzrost skupu. Według danych GUS w okresie dziewięciu miesięcy bieżącego sezonu (lipiec 2020 – marzec 2021 r.) skupiono 8,6 mln ton zbóż podstawowych z mieszankami, o 18% więcej niż

w porównywalnym okresie poprzedniego sezonu (w tym: 5,3 mln ton pszenicy i 1,1 mln ton żyta, odpowiednio o 6% i 47% więcej). Skup kukurydzy ukształtował się również na poziomie wyższym niż przed rokiem. W bieżącym sezonie (do końca marca 2021 r.) podmioty rynkowe skupiły 2,5 mln ton tego zboża, o 12% więcej niż w analogicznym okresie sezonu 2019/2020.

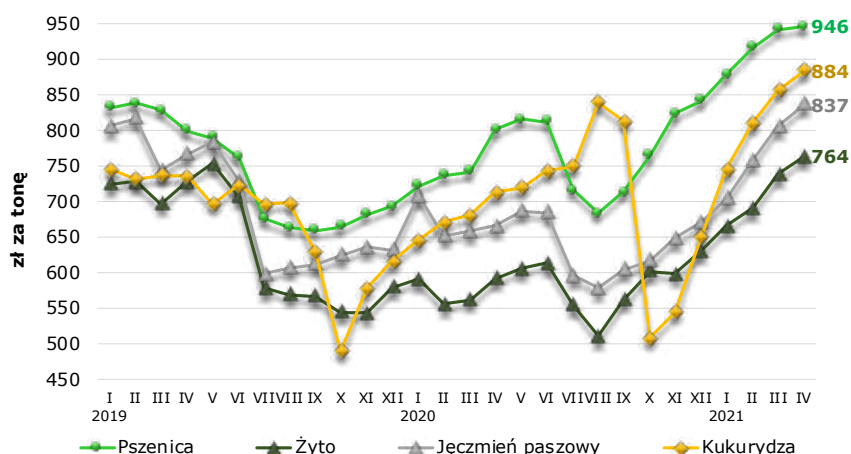
W Polsce rekordowe zbiory zbóż w 2020 r. pozwalały na zaspokojenie potrzeb krajowych oraz eksport ich nadwyżek. Ograniczona podaż ziarna na rynkach zagranicznych (w tym Rosji i Ukrainy) w pierwszej połowie 2021 r. może wzmacniać popyt na zboża z Polski. W okresie dziewięciu miesięcy sezonu 2020/2021 (lipiec 2020 – marzec 2021 r.) z kraju wyeksportowano 7,4 mln ton ziarna zbóż, o 39% więcej niż w tym samym okresie przed rokiem. Podobnie jak w latach ubiegłych kontrahenci zagraniczni wykazywali największe zainteresowanie zakupem pszenicy (43% wolumenu wywozu ziarna). Eksport tego zboża ukształtował się na poziomie 3,2 mln ton, o 11% wyższym niż w tym samym okresie poprzedniego sezonu. W tym czasie wywóz żyta wyniósł 1,2 mln ton i był 2,1 razy większy. Wzrost eksportu odnotowano również w przypadku

pozostałych zbóż, w tym kukurydzy – o 23%, do blisko 1,5 mln ton.

Ziarno zbóż eksportowano przede wszystkim do krajów UE (63% udziału – 4,7 mln ton), m.in. do Niemiec (44% – 3,2 mln ton), Hiszpanii (8% – 583 tys. ton) oraz Niderlandów (6% – 471 tys. ton). Największy wolumen wywozu w przypadku pszenicy odnotowano do krajów trzecich (2,5 mln ton, 78% eksportu tego ziarna). Ważnymi odbiorcami pszenicy były: Arabia Saudyjska (925 tys. ton, 29% eksportu tego zboża), Algieria (675 tys. ton, 21%), Niemcy (584 tys. ton, 18%) oraz Maroko i RPA odpowiednio (270 tys. ton i 243 tys. ton, po 8%). Odbiorcą jęczmienia, żyta i kukurydzy były głównie Niemcy, a owsa – Niderlandy i Niemcy. Z Polski wywożono także produkty zbożowe. W okresie lipiec 2020 – marzec 2021 r. łączny eksport ziarna zbóż oraz przetworów zbożowych osiągnął poziom 8,4 mln ton (w ekwiwalencie ziarna) i był o 34% wyższy niż w poprzednim sezonie. Przychody z eksportu były o 17% wyższe od uzyskanych rok wcześniej i wyniosły 3,4 mld euro. Wolumen importu zbóż (w ekwiwalencie ziarna) w okresie lipiec 2020 – marzec 2021 r. ukształtował się na poziomie 2 mln ton, o 12% wyższym niż w analogicznym okresie sezonu

² Informacja Sygnalna GUS, Wynikowy szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich w 2020 r., opublikowana 17.12.2020 r.

Ceny skupu zbóż w Polsce

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

2019/2020. Równocześnie wartość importu była o 7% wyższa i wyniosła blisko 1 mld euro.

Saldo handlu zagranicznego zbożami było dodatnie i ukształtowało się na poziomie 6,4 mln ton (w ekwiwalencie ziarna), o 43% wyższym niż przed rokiem. Saldo wartościowe wyniosło 2,4 mld euro i było o 21% wyższe niż w okresie dziewięciu miesięcy sezonu 2019/2020.

W sezonie 2020/2021 globalny popyt na zboża, przy malejących zapasach, wywierał presję na wzrost cen. Zmiany cen na rynkach zagranicznych mają duży wpływ na ich poziom w Polsce. W krajowym skupie w kwietniu 2021 r. cena pszenicy (według danych GUS) osiągnęła poziom 946 zł/t, o 0,4% wyższy niż w poprzednim miesiącu. Za żyto przeciętnie uzyskiwano 764 zł/t, o 3,4% więcej niż miesiąc wcześniej. W tym czasie cena jęczmienia wzrosła o 3,8%, do 834 zł/t. W porównaniu z cenami sprzed roku ziarno żyta było droższe o 29%, jęczmienia – o 23%, a pszenicy – o 18%. Cena skupu kukurydzy w kwietniu 2021 r. wyniosła 884 zł/t i była o 3,2% wyższa niż przed miesiącem i o 24% wyższa niż rok wcześniej.

W maju 2021 r. niesłabnące obawy o wpływ utrzymującej się suszy w re-

jonach uprawy kukurydzy w Brazylii (trzeciego światowego eksportera tego zboża) były czynnikiem pobudzającym ceny zbóż do wzrostu. Na rynkach zagranicznych, wraz ze wzrostem cen kukurydzy, rosły ceny pszenicy, z uwagi na przewidywane zwiększenie zapotrzebowania na to zboże do celów paszowych. Sytuacja ta wywoływała presję także na wzrost cen pozostałych zbóż.

Utrzymujący się popyt na ziarno oraz niski stan zapasów w bieżącym sezonie (zwłaszcza w krajach eksportujących zboże) oddziałują na kształtowanie się cen na rynkach zagranicznych na relatywnie wysokim poziomie. Duży wpływ na poziom cen w końcu sezonu będą miały szacunki dotyczące nowych zbiorów. Ceny zbóż w Polsce będą podążały za zmianami na rynkach zagranicznych, a ich górny poziom będzie ograniczany ceną ziarna w imporcie. Przewiduje się, że do końca sezonu 2020/2021 (tj. do końca czerwca 2021 r.) krajowe ceny zbóż mogą się kształtować na poziomie wyższym od notowanego w drugim kwartale 2020 r.

RYNEK WIEPRZOWINY

Według kwietniowej prognozy Departamentu Rolnictwa Stanów Zjedno-

czonych w 2021 r. globalna produkcja wieprzowiny może być o 5% większa niż w 2020 r. i prawdopodobnie wyniesie 101,5 mln ton, do czego przyczyni się m.in. odbudowa pogłowia trzody chlewnej w Chinach i Wietnamie po kryzysie związanym z afrykańskim pomorem świń. W Chinach produkcja wieprzowiny może wzrosnąć o 11% (do 40,5 mln ton), a w Wietnamie – o 5% (do 2,6 mln ton). Poprawiająca się sytuacja gospodarcza na świecie i możliwości dalszej ekspansji eksportowej będą sprzyjać wzrostowi produkcji także w Brazylii – o 3% (do 4,3 mln ton) i Rosji – o 2,5% (do 3,7 mln ton). W USA natomiast wielkość produkcji utrzyma się na poziomie z 2020 r. i może wynieść 12,8 mln ton³.

Odnotowany w grudniu 2020 r. wzrost pogłowia świń w UE-27 (o 2,2%), a zwłaszcza prosiąt (o 5,9%), skutkuje zwiększonymi ubojami trzody chlewnej na początku 2021 r. W okresie styczeń–luty 2021 r. uboje przemysłowe świń w UE wzrosły o 1,5% w odniesieniu do analogicznego okresu 2020 r. i wyniosły 3966 tys. ton. Wśród największych unijnych producentów wieprzowiny wzrosty ubojów odnotowano w Danii (o 16%), Polsce (o 5,5%) i Hiszpanii (o 1%). W Niemczech uboje były mniejsze o 4%, a we Francji – o 3%⁴. Według skorygowanej przez Komisję Europejską krótkookresowej prognozy z marca 2021 r. produkcja wieprzowiny w UE-27 w całym 2021 r. może być o 0,7% większa niż w 2020 r. i osiągnąć 23,4 mln ton⁵.

W Polsce w grudniu 2020 r. pogłowia trzody chlewnej liczyło 11,7 mln szt., o 4,6% więcej niż w grudniu 2019 r. Wzrost nastąpił we wszystkich grupach produkcyjno-użytkowych. Stado świń na chów o wadze 50 kg i więcej zwiększyło się o 7,6% (w tym loch – o 7,7%, a loch prośnych – o 5,2%), trzody chlewnej na ubój (tuczników) – o 5,4%,

³ *Livestock and Poultry: World Markets and Trade*, USDA FAS, 9 April 2021.

⁴ Dane EUROSTAT, data odczytu 11.05.2021 r.

⁵ *Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2021*, Spring 2021, Edition No 29.

prosiąt – o 3,9%, a warchlaków – o 3,1%⁶. W Polsce, według wstępnych danych GUS, w pierwszym kwartale 2021 r. wielkość ubojów przemysłowych świń (w wadze żywej) wyniosła 690 tys. ton (540 tys. ton wbc.) i była o 8% większa niż przed rokiem.

W 2021 r. rozwój krajowej produkcji trzody chlewnej będzie uzależniony m.in. od sytuacji epidemicznej w Polsce i Europie, stopnia rozprzestrzeniania się wirusa ASF oraz opłacalności produkcji żywca wieprzowego, której wyznacznikiem są relacje cen trzody

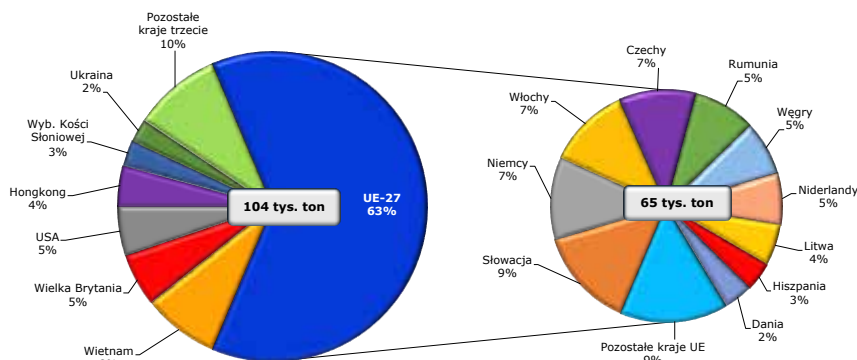
na rynku pasz oraz popytu na wieprzowinę.

Pomimo wykrycia ognisk ASF u świń u największego eksportera wieprzowiny w UE, tj. w Niemczech, skutkującego natychmiastowymi ograniczeniami importowymi ze strony głównych partnerów (Chin, Korei Południowej i Japonii), unijny eksport do krajów trzecich utrzymuje się na wysokim poziomie. Brak możliwości eksportu wieprzowiny z Niemiec na rynek azjatycki został wykorzystany przez inne państwa członkowskie, głównie przez Hiszpanię,

W okresie pierwszych trzech miesięcy 2021 r. kraje członkowskie (UE-27) zaimportowały z krajów trzecich 11,3 tys. ton produktów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 11% więcej niż przed rokiem. Wieprzowinę do UE przywożono głównie ze Szwajcarii i Norwegii⁷.

W pierwszym kwartale 2021 r. Polska pod względem wolumenu była szóstym eksporterem produktów wieprzowych poza obszar celny UE. Duża część (około 60%) asortymentu wieprzowego sprzedawana była do krajów Unii Europejskiej. W okresie pierwszych trzech miesięcy 2021 r. z Polski wywieziono 174 tys. ton mięsa, przetworów, tłuszczów wieprzowych i żywca (w ekwiwalencie tusz), o 4% więcej niż w tym samym okresie roku 2020⁸. Przychody uzyskane ze sprzedaży zagranicznej asortymentu wieprzowego wyniosły blisko 375 mln euro (1,7 mld zł), o 11% mniej niż przed rokiem, z uwagi na znacząco niższe ceny transakcyjne wieprzowiny w odniesieniu do pierwszego kwartału 2020 r. W strukturze asortymentowej eksportu produktów wieprzowych z Polski tradycyjnie znaczący udział (59%) stanowiło mięso świeże i mrożone. W okresie styczeń–marzec 2021 r. wyeksportowano 104 tys. ton mięsa wieprzowego (w wadze produktu), głównie do krajów UE (63% wolumenu). Największymi unijnymi odbiorcami były: Słowacja (9 tys. ton, 9% udziału), Niemcy i Włochy (po 7,5 tys. ton i po 7%) oraz Czechy (7 tys. ton, 7%). Poza UE najwięcej mięsa wieprzowego sprzedano do Wietnamu (8 tys. ton, 8% udziału), Wielkiej Brytanii (6 tys. ton, 5%), USA (5 tys. ton, 5%) i Hongkongu (4 tys. ton, 4%). W okresie styczeń–marzec 2021 r. do Polski zaimportowano 231 tys. ton żywca, mięsa, tłuszczów i przetworów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz),

Kierunki eksportu mięsa wieprzowego (w wadze produktu)* z Polski w okresie I–III 2021 r.

* kod CN 0203

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

w skupie do ceny żyta lub jęczmienia, a także relacja ceny zakupu jednego prosięcia do ceny jednego tucznika w skupie. W pierwszym kwartale 2021 r. w wyniku wzrostu cen żywca wieprzowego nastąpiła poprawa opłacalności chowu w porównaniu ze styczniem br. Wzrost pogłowia świń będzie skutkowało zwiększeniem produkcji żywca wieprzowego w pierwszym półroczu 2021 r. Natomiast poziom produkcji w drugim półroczu będzie się kształtował pod wpływem sytuacji cenowej

Danię oraz Holandię. W okresie styczeń–marzec 2021 r. z UE-27 do krajów trzecich wyeksportowano 1 602 tys. ton produktów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 30% więcej niż przed rokiem. Podobnie jak w latach poprzednich największy wolumen tego asortymentu (955 tys. ton) skierowano na rynek chiński. Produkty wieprzowe eksportowano również na Filipiny (96 tys. ton), do Japonii (78 tys. ton), Hongkongu (75 tys. ton) i Korei Południowej (52 tys. ton).

⁶ *Pogłowie świń według stanu w grudniu 2020 r.*, Informacje sygnałowe GUS, 29.01.2021 r.

⁷ *Pigmeat CMO Committee*, 20 May 2021.

⁸ Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem wieprzowym dotyczą świń gatunków domowych i produktów z tych zwierząt, tj. wybranych towarów z pozycji CN: 0103, 0203, 0209, 1601, 1602 oraz 0210 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Wolumen przedstawiono w ekwiwalencie tusz.

o 1% więcej niż przed rokiem, a wydatki poniesione na zakup tego asortymentu były o 32% mniejsze i wyniosły 419 mln euro (1,9 mld zł). W pierwszym kwartale br. do Polski przywieziono 1,7 mln szt. trzody chlewnej, o 1% więcej niż przed rokiem. W imporcie trzody przeważały prosięta i warchlaki (1,6 mln szt.). W pierwszym kwartale 2021 r. zarówno na rynku wewnętrznym UE, jak i w Polsce ceny zakupu trzody chlewnej wykazywały dynamiczny wzrost. Jednak w kwietniu br. na rynku krajowym nastąpił niewielki ich spadek. Według danych GUS w miesiącu tym za trzodę chlewną polscy dostawcy uzyskiwali przeciętnie 5,29 zł/kg, o 1% mniej niż w marcu 2021 r. oraz o 13% mniej niż przed rokiem. W maju br. ceny ponownie wzrosły. W zakładach objętych monitoringiem Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej MRiRW w dniach 24–30 maja 2021 r. cena zakupu żywca wieprzowego ukształtowała się na poziomie 5,67 zł/kg, o 13% wyższym niż w końcu kwietnia br. oraz o 10% wyższym niż przed rokiem.

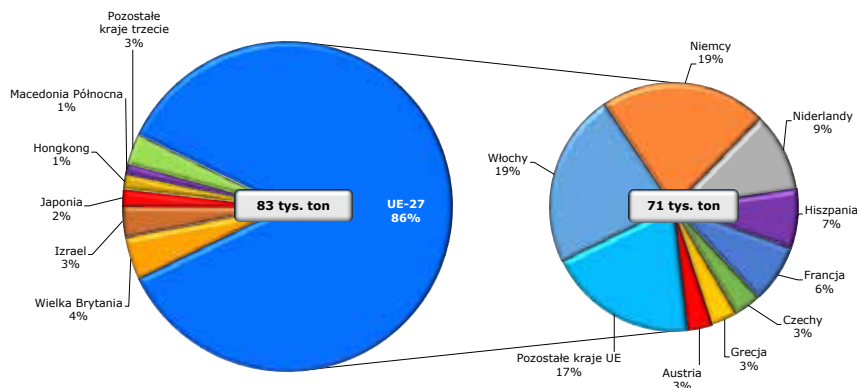
RYNEK WOŁOWINY

Departament Rolnictwa Stanów Zjednoczonych prognozuje, że w 2021 r. globalna produkcja wołowiny może być o 1,6% większa niż w 2020 r. i wynieść 61,5 mln ton. Rozwojowi produkcji będzie sprzyjać ożywienie popytu na wołowinę w następstwie przywracania funkcjonowania branży gastronomicznej i hotelarskiej. W Brazylii spodziewany jest wzrost produkcji o 3%, do 10,4 mln ton, w Chinach – o 4%, do 7 mln ton, w Indiach – o 6,4%, do 4 mln ton, a w Stanach Zjednoczonych – o 1,8%, do 12,6 mln ton. Mniejsza produkcja (o 3%) prognozowana jest natomiast w Australii, z uwagi na proces odbudowy stada bydła po wieloletniej suszy oraz w Argentynie (o 4%)⁹.

W Unii Europejskiej (UE-27) w grudniu 2020 r. pogłowie bydła liczyło 76,2 mln szt. i było o 1% mniejsze niż przed rokiem. Największy spadek odnotowano w dwóch krajach dysponujących największym pogłowiem, tj. we Francji (o 3%, do 17,6 mln szt.) i w Niemczech (o 3%, do 11,3 mln szt.). Wśród krajów zaliczanych do znaczących unijnych producentów wołowiny niewielki wzrost pogłowia bydła nastąpił: w Hiszpanii (o 0,5%, do 6,6 mln szt.), we Włoszech (o 0,4%, do 6,4 mln szt.) i w Polsce (o 0,3%, do 6,3 mln szt.).

pod uwagę powyższe uwarunkowania, Komisja Europejska przewiduje dalszy spadek produkcji wołowiny w UE-27. W 2021 r. może ona być o 1% mniejsza niż w 2020 r. i wynieść 6,8 mln ton¹¹. W Polsce w grudniu 2020 r. pogłowie bydła wyniosło 6,3 mln szt., o 0,3% więcej niż przed rokiem. Wzrost pogłowia o 2,5% odnotowano w przypadku młodego bydła w wieku 1–2 lat, a spadek nastąpił w pogłowiu cieląt (o 0,7%) oraz bydła w wieku 2 lat i więcej (o 0,5%)¹². Według wstępnych danych GUS w okresie styczeń–marzec 2021 r. wiel-

Kierunki eksportu mięsa wołowego (w wadze produktu)* z Polski w okresie I–III 2021 r.

* kody CN 0201 i 0202

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

Konsekwencją utrzymującego się spadku w unijnym pogłowiu bydła są mniejsze uboje przemysłowe. W okresie styczeń–luty 2021 r. w UE-27 wyniosły one 1034 tys. ton, o 10% mniej niż przed rokiem¹⁰. Rosnące koszty produkcji (głównie pasz) mają wpływ na spadek opłacalności chowu, czego efektem jest redukcja unijnego pogłowia bydła mięsnego. Jednocześnie utrzymanie w pierwszej połowie bieżącego roku w wielu krajach UE niektórych obostrzeń związanych z pandemią COVID-19 powoduje ograniczony popyt ze strony sektora HoReCa. Biorąc

kość ubojów przemysłowych bydła (w wadze żywej) wyniosła 263 tys. ton (136 tys. ton wbc.) i była o 6% niższa niż przed rokiem.

Na poziom krajowej produkcji wołowiny do końca 2021 r. wpływ będzie miała sytuacja epidemiczna w kraju i na świecie związana z pandemią koronawirusa. Luzowanie obostrzeń i otwieranie branży HoReCa, zwłaszcza w okresie letniego sezonu wakacyjnego, będzie generować większy popyt na produkty wołowe zarówno w kraju, jak i na świecie. Równocześnie relatywnie wysokie, w stosunku do lat poprzednich, ceny

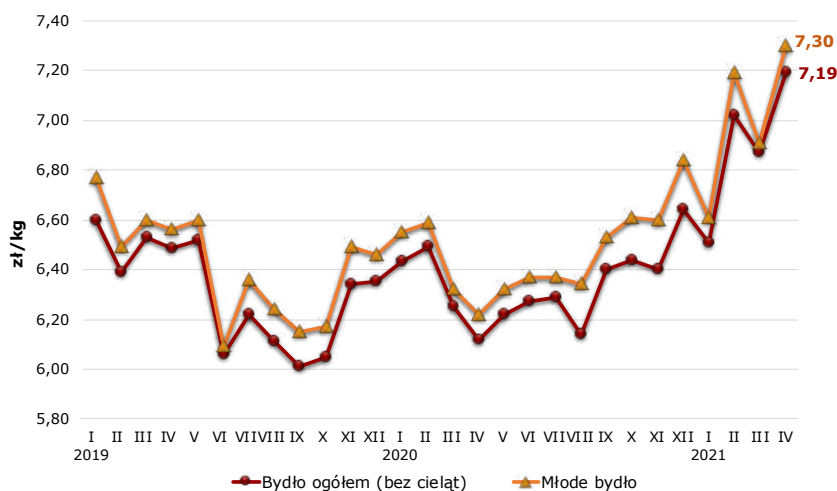
⁹ *Livestock and Poultry: World Markets and Trade*, USDA FAS, 9 April 2021.

¹⁰ Dane EUROSTAT, data odczytu 11.05.2021 r.

¹¹ *Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2021*, Spring 2021, Edition No 29.

¹² *Pogłowie bydła według stanu w grudniu 2020 r.*, Informacje sygnałowe GUS, 29.01.2021 r.

Ceny skupu żywca wołowego w Polsce

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

skupu żywca wołowego będą stymulować wzrost zainteresowania chowem bydła opasowego. Czynnikiem negatywnie wpływającym na opłacalność chowu mogą być rosnące koszty produkcji, w tym głównie ceny pasz i komponentów białkowych.

W pierwszym kwartale 2021 r. z UE-27 do krajów trzecich wyeksportowano 173 tys. ton produktów wołowych i cielęcych (w ekwiwalencie tusz), o 1% więcej niż w tym samym okresie roku 2020. Asortyment wołowy z UE kierowano między innymi do: Izraela, Hongkongu i Filipin (po około 13 tys. ton), Ghany (12 tys. ton), Bośni i Hercegowiny (9 tys. ton), Wybrzeża Kości Słoniowej, Algierii i Libanu (po około 8 tys. ton).

Import asortymentu wołowego do krajów UE-27 w okresie trzech miesięcy 2021 r. był o 10% mniejszy niż przed rokiem i wyniósł 52 tys. ton. Produkty wołowe przywożono do UE głównie z: Brazylii, Urugwaju i Argentyny¹³.

W pierwszym kwartale 2021 roku Polska była trzecim w Unii Europejskiej eksporterem wołowiny do krajów trzecich, po Irlandii i Hiszpanii¹⁴. Jednak

większość wolumenu asortymentu wołowego (85%) eksportowanego z Polski kierowana była do krajów UE. W pierwszych trzech miesiącach 2021 r. z kraju wywieziono 107 tys. ton żywca, mięsa oraz przetworów wołowych i cielęcych (w ekwiwalencie tusz), o 11% mniej niż przed rokiem¹⁵. Przychody z eksportu produktów wołowych były mniejsze o 10% i wyniosły 357 mln euro (1,6 mld zł). Przedmiotem wywozu było głównie mięso wołowe (90% udziału), którego wyeksportowano 83 tys. ton (w wadze produktu), o 14% mniej niż w tym samym okresie 2020 r. Odbiorcami mięsa wołowego były głównie kraje UE-27 (86% udziału w wolumenie), m.in.: Włochy i Niemcy (po 16 tys. ton, po 19% udziału), Niderlandy (7 tys. ton, 9%), a spoza UE – Wielka Brytania (4 tys. ton, 4%), Izrael (3 tys. ton, 3%), Japonia (1 tys. ton, 2%).

Import asortymentu wołowego i cielęcego do Polski, obejmujący przede wszystkim mięso i żywiec, był w pierwszym kwartale 2021 r. o 4% mniejszy niż przed rokiem i wyniósł 12 tys. ton (w ekwiwalencie tusz).

Od początku 2021 r. ceny żywca wołowego podlegają niewielkim miesięcznym wahaniom, ale pozostają na nienotowanym dotychczas wysokim poziomie, który jest średnio 6,5% wyższy niż przed rokiem. Jest to spowodowane m.in. utrzymującym się popytem na wołowinę (pomimo ograniczonej działalności lokali gastronomicznych), przy mniejszych dostawach żywca do rzeźni. Wysoki poziom cen wynika również z rosnących kosztów produkcji związanych z wysokimi cenami pasz. Według danych GUS w kwietniu br. krajowi dostawcy za bydło ogółem (bez cieląt) przeciętnie uzyskiwali 7,19 zł/kg, o 5% więcej niż w marcu br. oraz o 17,5% więcej niż przed rokiem. Cena młodego bydła ukształtowała się na poziomie 7,30 zł/kg, o 5,5% wyższym niż w poprzednim miesiącu oraz o 17% wyższym niż w kwietniu 2020 r.

RYNEK DROBIU

Zgodnie z prognozą Departamentu Rolnictwa Stanów Zjednoczonych w 2021 r. światowa produkcja mięsa kurzego zwiększy się o 1,5%, do rekordowego poziomu 102,1 mln ton. Przewidywany wzrost będzie wynikiem rosnącego popytu na drób na rynku globalnym, szczególnie ze strony największych konsumentów tego gatunku mięsa, tj. Chin, Unii Europejskiej, USA i Brazylii. Stosunkowo nieduże tempo wzrostu produkcji światowej prognozowane na rok 2021 wynika w dużym stopniu z mniejszego niż w latach poprzednich wzrostu popytu na ten gatunek mięsa ze strony Chin, co spowodowane jest odbudową produkcji wieprzowiny, konkurencyjnej dla drobiu¹⁶. Na rynku Unii Europejskiej w okresie pierwszych czterech miesięcy 2021 r.

¹³ Beef & Veal Market Situation, Beef CMO, 20 May 2021.

¹⁴ <https://agridata.ec.europa.eu/extensions/DashboardBeef/BeefTrade.html>, data odczytu 14.05.2021 r.

¹⁵ Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem wołowym i cielęcym dotyczą bydła gatunków domowych i produktów z tych zwierząt, tj. wybranych towarów z pozycji CN: 0102, 0201, 0202, 1602 oraz 0210 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Wolumen przedstawiono w ekwiwalencie tusz.

¹⁶ Livestock and Poultry: World Markets and Trade, USDA FAS, 9 April 2021.

wpływ na sytuację podażowo-popytową miały trzy główne czynniki: ogniska grypy ptaków wykryte na obszarze większości państw UE skutkujące ograniczeniem eksportu poza teren Wspólnoty, ograniczenia w funkcjonowaniu bazy gastronomicznej i hotelarskiej wprowadzone w celu przeciwdziałania rozprzestrzeniania się epidemii koronawirusa, których efektem było nagromadzenie zapasów produktów drobiowych na rynku oraz rosnące ceny pasz zwiększające koszty produkcji – stymulujące wzrost cen drobiu.

Zgodnie z prognozą KE produkcja drobiu w UE w 2021 r. w porównaniu z rokiem 2020 wzrosła o 1%. Założeniem prognozy jej niewielkiego wzrostu jest stopniowe znoszenie obostrzeń nałożonych na punkty hotelarsko-gastronomiczne, skutkujące zwiększonym popytem na drób, oraz przywracanie relacji handlowych z krajami trzecimi, które wprowadziły ograniczenia na import produktów drobiowych z krajów UE dotkniętych epidemią grypy ptaków¹⁷.

Według danych GUS w Polsce w pierwszym kwartale 2021 r. przedsiębiorstwa przemysłu mięsnego (zatrudniające 50 i więcej pracowników) wyprodukowały o 1,7% mniej mięsa drobiowego niż w analogicznym okresie przed rokiem. Sytuacja podażowa na rynku krajowym była spowodowana zmniejszeniem wstawień drobiu na skutek ograniczonych możliwości zbytu w sieciach HoReCa oraz na rynkach krajów trzecich. Drugim czynnikiem wpływającym na zmniejszenie produkcji w Polsce była zwiększona śmiertelność żywca spowodowana ogniskami grypy ptaków – szczególnie na obszarach o dużej koncentracji produkcji drobiarskiej – która dotykała również stad reprodukcyjnych.

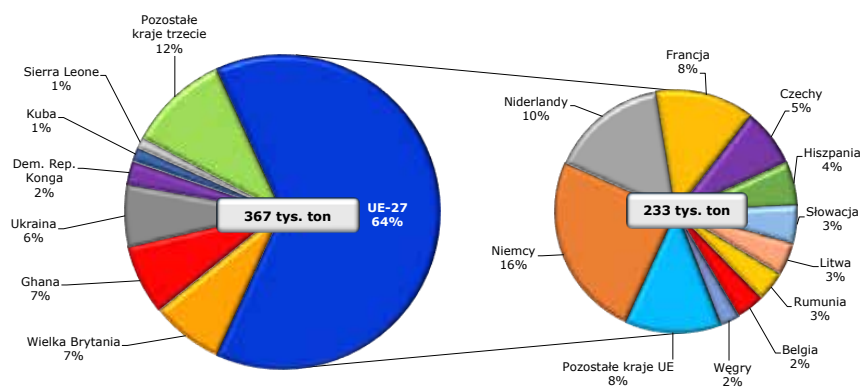
Potwierdzeniem trudnej sytuacji podażowej w kraju są wyniki skupu. Zgodnie

z danymi GUS w pierwszym kwartale 2021 r. do skupu w Polsce dostarczono o blisko 8% mniej żywca drobiowego niż przed rokiem.

Ogniska grypy ptaków zlokalizowane na terenie Unii Europejskiej w 2020 r. skutkowały zamknięciem dla unijnego eksportu części pozaunijnych rynków zbytu. W pierwszym kwartale 2021 r. kraje Unii Europejskiej wyeksportowały na rynki krajów trzecich 376 tys. ton mięsa drobiowego, o 6,7% mniej niż rok wcześniej. Głównym kierunkiem eksportu tego asortymentu były: Gha-

asortymentu drobiowego z Polski przy jednoczesnym, dużym, 9% spadku przychodów uzyskiwanych z tego tytułu. Krajowi eksporterzy sprzedali za granicę 451 tys. ton produktów drobiowych w ekwiwalencie tuszek (o wartości 705 mln EUR) wobec 439 tys. ton w analogicznym okresie roku 2020. W eksporcie dominowała sprzedaż na rynki krajów członkowskich UE, dokąd wyeksportowano 294 tys. ton, o 2% mniej niż przed rokiem. Pomimo ograniczeń w imporcie z terytorium Polski, wprowadzonym przez część krajów

Kierunki eksportu mięsa drobiowego (w wadze produktu)* z Polski w okresie I-III 2021 r.

* kod CN 0207

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

na (68 tys. ton), Ukraina (38 tys. ton) i Kongo (28 tys. ton). Znacznie większy spadek odnotowano w imporcie drobiu do UE. Według danych KE w okresie od stycznia do marca 2021 r. Unia Europejska zaimportowała zaledwie 98 tys. ton mięsa drobiowego, o 29% mniej niż w analogicznym okresie 2020 r. Drób na teren UE sprowadzany był przede wszystkim z Brazylii (54 tys. ton, o 7% mniej niż przed rokiem) i Tajlandii (35 tys. ton, o 15% mniej)¹⁸.

W pierwszym kwartale 2021 r. odnotowano 2,6% wzrost wolumenu eksportu

pozaunijnych w związku z ogniskami grypy ptaków, eksport drobiu poza UE zwiększył się o około 12%, do 157 tys. ton. Było to spowodowane możliwością przekierowania części sprzedawanego asortymentu do krajów odznaczających się większymi potrzebami importowymi, które nie wprowadziły ograniczeń na zakupy z Polski¹⁹.

W pierwszym kwartale 2021 r. ponad 80% sprzedawanego z Polski asortymentu drobiowego stanowiło mięso. Głównym kierunkiem eksportu mięsa drobiowego były kraje UE, przede

¹⁷ Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2021, Spring 2021, Edition No 29.

¹⁸ European Commission: EU Market Situation for Poultry. Committee for the Common Organisation of the Agricultural Markets 20 May 2021.

¹⁹ Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem drobiowym dotyczą drobiu domowego i produktów z tego drobiu, tj. wybranych towarów z pozycji CN: 0105, 0207 oraz 1602 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Wolumen przedstawiono w ekwiwalencie tuszek.

wszystkim: Niemcy (58 tys. ton, 16% wolumenu), Niderlandy (37 tys. ton, 10%) i Francja (31 tys. ton, 8%), a spośród krajów pozaunijnych: Wielka Brytania (27 tys. ton, 7%), Ghana (26 tys. ton, 7%) i Ukraina (23 tys. ton, 6%).

Wysoki poziom zapasów produktów drobiowych skutkował znacznym ograniczeniem importu. W okresie od stycznia do marca 2021 r. do Polski przywieziono 30 tys. ton produktów drobiowych, o 15% mniej niż przed rokiem.

Przedstawiona sytuacja rynkowa związana z ograniczeniem podaży przy jednoczesnych mniejszych możliwościach zbytu asortymentu drobiowego na rynku krajowym i za granicą skutkowałą dynamicznym wzrostem cen skupu zarówno kurcząt brojlerów, jak i indyków. Według danych ZSRIR MRiRW średnie ceny skupu kurcząt brojlerów w Polsce w okresie od początku stycznia do końca maja 2021 r. wzrosły z 3,09 zł/kg do 4,06 zł/kg, tj. o 31%. Równocześnie ceny skupu indyków w analizowanym okresie zwiększyły się o 55%, do 6,51 zł/kg. Poziom cen płaconych producentom za kurczęta i indyki był odpowiednio o 34% i 46% wyższy niż przez rokiem.

W ocenie analityków KOWR ceny skupu kurcząt brojlerów i indyków do końca drugiego kwartału 2021 r. powinny wykazywać przewagę tendencji wzrostowych. Wysoki poziom cen skupu powinien utrzymać się również w trzecim kwartale br. Ważnym czynnikiem rynkowym oddziałującym pro wzrostowo na ceny skupu będzie przewidywany rosnący popyt ze strony sektora HoReCa związany z luzowaniem obostrzeń sanitarnych, a także wzmożony popyt na ten gatunek mięsa w okresie letniego sezonu wakacyjnego. Na krajowe ceny skupu dodatnio mogą wpłynąć także wysokie ceny pasz oraz przewidywane utrzymanie konkurencyjności cenowej na rynku unijnym, co zapewni możliwość sprzedaży asortymentu drobiowego

w państwach UE będących tradycyjnymi odbiorcami tych produktów z Polski.

RYNEK MLEKA I PRODUKTÓW MLECZNYCH

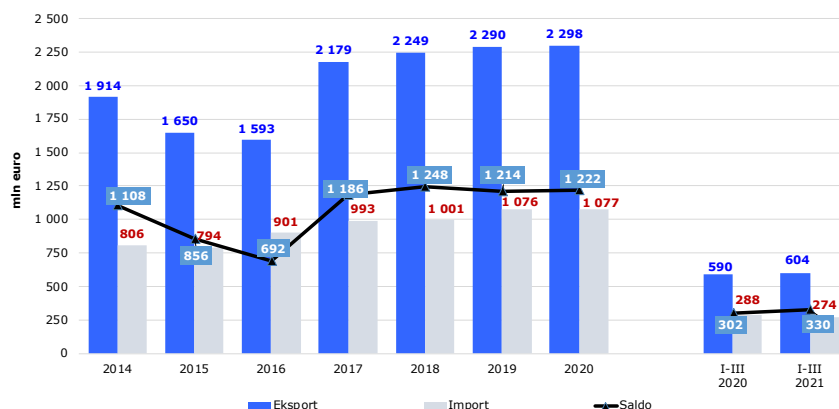
Unia Europejska należy do najważniejszych światowych producentów i eksporterów mleka oraz produktów mlecznych. Według krótkoterminowej prognozy Komisji Europejskiej w 2021 r. w Unii Europejskiej nastąpi dalszy wzrost produkcji mleka. Przy założeniu, że wiosenne i letnie warunki pogodowe będą sprzyjać paszowemu kierunkowi produkcji zbóż i dostępności traw na pastwiskach, Komisja Europejska szacuje, że w 2021 r. w UE-27 produkcja mleka prawdopodobnie wzrośnie o 0,9%, do około 156,4 mln ton. Przewidywany tegoroczny spadek pogłowia krów w UE-27 (o 0,9% w relacji r/r, do 20,1 mln szt.) może zostać zrekompensowany dalszym wzrostem mleczności (o 2%, do 7655 kg/szt.). W konsekwencji unijne dostawy mleka do skupu w 2021 r. prawdopodobnie wzrosną o 1%, do 146,8 mln ton²⁰. Wśród krajów Unii Europejskiej Polska, po Niemczech i Francji, zajmuje trze-

cie miejsce pod względem wielkości populacji krów mlecznych. Pod koniec 2020 r. w Polsce pogłowiu krów mlecznych, w wyniku kontynuacji procesów koncentracji bazy surowcowej branży mleczarskiej, uległo obniżeniu. Według danych GUS w grudniu 2020 r. krajowe pogłowiu krów mlecznych liczyło 2126 tys. szt. i było o 1,9% (o ponad 41 tys. szt.) mniejsze niż w tym samym miesiącu rok wcześniej²¹.

Od początku 2021 r. krajowe dostawy mleka do skupu wykazywały miesięczne wahania. Według wstępnych danych GUS w pierwszym kwartale 2021 r. producenci dostarczyli do podmiotów skupujących ponad 3 mld l mleka, nieznacznie (o 0,4%) mniej niż w analogicznym okresie 2020 r.

Niższy poziom dostaw mleka surowego do skupu w pierwszym kwartale 2021 r. wpływał ograniczająco na rozwój krajowej produkcji artykułów mleczarskich. Z danych GUS wynika, że w pierwszym kwartale 2021 r. wyprodukowano 39 tys. ton odtuszczonego mleka w proszku, o 3% mniej niż przed rokiem. Produkcja masła ukształtowała się na poziomie 65 tys. ton, nieco wyższym (o 0,4%) niż w pierwszym kwartale roku 2020²².

Polski handel zagraniczny produktami mlecznymi*

* Kody CN 0401-0406, 2105, 350110

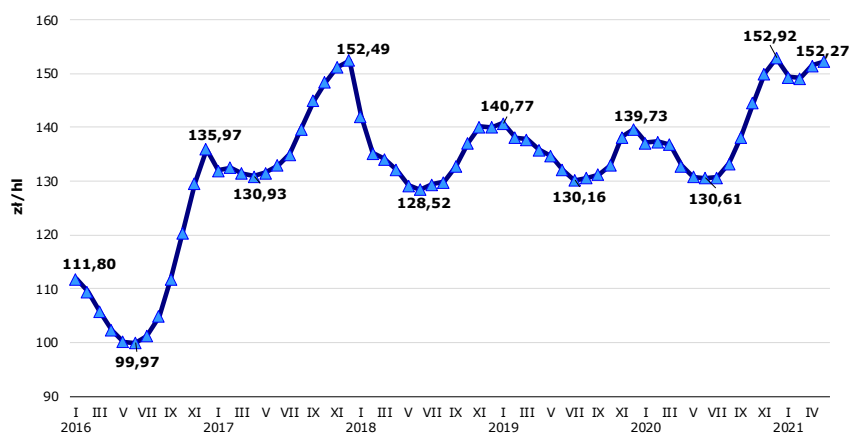
Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych Ministerstwa Finansów, lata 2020–2021 – dane wstępne.

²⁰ Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2021, Spring 2021, Edition No 29.

²¹ Pogłowiu bydła według stanu w grudniu 2020 r., GUS, data publikacji: 29.01.2021 r.

²² Dane GUS – produkcja artykułów mleczarskich w przedsiębiorstwach, w których liczba pracujących wynosi 50 osób i więcej.

Ceny skupu mleka surowego w Polsce (bez VAT)

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie danych GUS.

W pierwszym półroczu 2021 r. krajowy przemysł mleczarski prawdopodobnie utrzyma produkcję większości trwałych artykułów na poziomie zbliżonym lub nieco niższym niż przed rokiem. Struktura produkcji przemysłowej będzie w znacznym stopniu determinowana sytuacją podaży-popytu na rynku krajowym i międzynarodowym. Duży wpływ na koniunkturę na rynku mleka do końca pierwszego półroczu 2021 r. będzie miał przebieg pandemii COVID-19 i zasięg wprowadzonych lub znoszonych z tego powodu ograniczeń.

W Polsce w pierwszym kwartale 2021 r., pomimo pogorszenia koniunktury na światowym rynku mleka, głównie w wyniku ograniczeń związanych z rozprzestrzenianiem się pandemii koronawirusa, przychody z eksportu produktów mlecznych uzyskane przez krajową branżę mleczarską kształtowały się na poziomie wyższym niż w pierwszym kwartale 2020 r. Według wstępnych danych Ministerstwa Finansów w okresie styczeń-marzec 2021 r. wartość wywozu produktów mlecznych z Polski wyniosła 604 mln euro (2,7 mld zł) i była o ponad 2% wyższa niż w pierwszym kwartale 2020 r. Jednocześnie na import wydatkowano 274 mln euro

(1,2 mld zł), o 5% mniej niż w analogicznym okresie rok wcześniej. Dodatnie saldo obrotów handlowych artykułami mleczarskimi w pierwszym kwartale 2021 r. ukształtowało się na poziomie 330 mln euro (1,5 mld zł), o 9% wyższym niż przed rokiem.

W pierwszym kwartale 2021 r. produkty mleczne z Polski nadal były eksportowane przede wszystkim do UE-27. Udział krajów unijnych w wartości wywozu ogółem wyniósł 62%. Wpływy uzyskane z eksportu do UE-27 wzrosły o 1%, do 372 mln euro. Głównymi odbiorcami produktów mlecznych były: Niemcy (19% wartości – 115 mln euro), Czechy (6% – 38 mln euro), Włochy (5% – 28 mln euro) oraz Niderlandy i Rumunia (po około 4% – odpowiednio 25 mln euro i 24 mln euro)²³.

W Polsce w okresie pierwszych czterech miesięcy 2021 r. ceny skupu mleka kształtowały się na poziomie wyższym niż przed rokiem. Według danych GUS w kwietniu 2021 r. krajowi dostawcy za surowiec przeciętnie uzyskiwali 152,27 zł/hl, o 0,5% więcej niż miesiąc wcześniej i o 15% więcej niż w kwietniu 2020 r.

W okresie styczeń-kwiecień 2021 r. średnia krajowa cena skupu mleka, w porównaniu z analogicznym okresem

2020 r., wzrosła o 11%, do 150,63 zł/hl. W kolejnych miesiącach 2021 r. o utrzymaniu względnie opłacalnego poziomu cen surowca zadecyduje kondycja ekonomiczna globalnego rynku mleka.

Zmiany cen masła w Polsce w znacznym stopniu są wynikiem sytuacji na rynkach międzynarodowych, a w szczególności na rynku wspólnotowym. W pierwszym kwartale 2021 r. wzrost cen masła w Nowej Zelandii (która odpowiada za blisko połowę światowego eksportu tego tłuszczu mlecznego), ograniczona podaż mleka w UE i silny popyt wewnętrzny na rynku unijnym były czynnikami, które oddziaływały wzrostowo na notowania cen masła w Polsce.

W kwietniu 2021 r. za masło w blokach krajowi producenci uzyskiwali 19,47 zł/kg, o 1,5% więcej niż przed miesiącem i o 18% więcej niż rok wcześniej. W maju 2021 r. ceny masła uległy obniżeniu. Według danych ZSRIR MRiRW przeciętna cena masła w blokach wyniosła 18,48 zł/kg (z VAT) i była o 2% niższa niż miesiąc wcześniej, ale o 44% wyższa niż w maju 2020 r.

W Polsce w okresie styczeń-kwiecień 2021 r. ceny zbytu OMP, podobnie jak na rynkach zagranicznych, wykazywały tendencję wzrostową. Według danych GUS w kwietniu 2021 r. producenci za ten rodzaj proszku mlecznego uzyskiwali 11,57 zł/kg, o 3% więcej niż w marcu 2021 r. i o 19% więcej niż w kwietniu 2020 r. W maju 2021 r. kontynuowany był wzrost cen OMP. W zakładach mleczarskich objętych monitoringiem ZSRIR MRiRW średnia cena OMP wyniosła 11,72 zł/kg (z VAT) i była o 2% wyższa niż w kwietniu br. oraz o 29% wyższa niż przed rokiem.

Materiał opracował zespół Biura Analiz i Strategii KOWR²⁴: **Marzena Trajer, Ewa Bochińska, Paulina Kafarska, Martyn Mieczkowski, Maria Włodarczyk.**

²³ Wyniki polskiego handlu zagranicznego produktami mlecznymi dotyczą artykułów o kodach CN 0401–0406, 2105 oraz wybranych produktów z pozycji CN 3501 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

²⁴ Analiza została opracowana na podstawie aktualnej wiedzy. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa nie ponosi odpowiedzialności za decyzje ekonomiczne podjęte na jej podstawie.

SUMMARY

Małgorzata Gośniowska-Kola, Acting Director General of the National Support Centre for Agriculture (KOWR)
We hope you enjoy this issue.

Wojciech Kędzia, Deputy Director General of the KOWR

KOWR as a key agricultural institution

The opening article presents the tasks of the National Support Centre for Agriculture concerning rural development and the management of agricultural properties included in the Agricultural Property Stock of the State Treasury. The KOWR is open to new initiatives. Last year, it implemented the process of establishing Agricultural Production Centres. It also carries out tasks arising from the Act on shaping the agricultural system, which, among other issues, regulates agricultural property transactions on the private market.

Michał Wiśniewski, Deputy Director General of the KOWR

Highly positive assessment of the KOWR's operations

This article presents the results of the survey titled "Polska Wieś i Rolnictwo 2020" [Polish Countryside and Agriculture 2020]. The respondents who had used the KOWR's services during the coronavirus pandemic assessed the Centre's operations as good or very good – as many as 89% of them were of this opinion.

Marcin Wroński, Deputy Director General of the KOWR

Winter and spring wheat in KOWR companies

Six out of the 38 crop and livestock breeding companies that are of particular significance for the Polish economy and are supervised by the KOWR deal with plant breeding: five of them are involved in breeding agricultural plants, whereas one breeds horticultural plants. The companies engage in both creative and conservation breeding. Grains are a dominant group in breeding – and winter and spring wheat varieties enjoy large demand from farmers.

Anna Dorota Gut

Food Aid Operational Programme 2014–2020

Food Aid Operational Programme 2014–2020 provides long-term assistance for individuals and families suffering material deprivation. This article also discusses the 2021 Sub-programme and food aid in the new financial perspective for 2021–2027.

Emilia Olszewska-Brzezińska

Promotion funds

The end of the third term of office of the Committees for the Management of Promotion Funds of agri-food products provides a good opportunity to take a look back and summarize their activities. Since the Funds' establishment, a total of over PLN 547.1 million has been spent on supporting agricultural marketing efforts, increasing consumption, and promoting agri-food products.

Rafał Zgorzelski, Ph.D., Filip Chrzanowski

The practical dimension of economic patriotism

Consumer patriotism is a highly significant trend for the domestic economy and agricultural producers. This article describes how the National Support Centre for Agriculture, Polskie Koleje Państwowe S.A. (Polish State Railways), and PKP Group companies collaborate with each other with a view to propagating that idea.

Marzena Trajer

The significance of market information

This article discusses the sources and significance of market information. As markets become more liberalized, and trade in food and agricultural products becomes more globalized, there will be a greater need to access an ever-growing range of data. The analytical and forecast studies drafted and distributed by the KOWR constitute an element of the national market information system.

Ada Krzewicka

Exporter's guide. The Philippines – an emerging market

In this edition of our exporter's guide, we present the potential of the Philippine market. The Philippines is the second most populous country in South-East Asia. In 2020, the value of exports from Poland to the Philippines was EUR 41.6 million, with dairy products making up the largest share.

The situation on agricultural markets

We publish details about the situation on the markets for grain, meat, and dairy products that are strategic from the viewpoint of the Polish food industry.

SZKOLNA PRZERWA ŚNIADANIOWA

**Program Unii Europejskiej
dla szkół**

.....
nazwa placówki oświatowej

BIERZE UDZIAŁ W UNIJNYM PROGRAMIE DLA SZKÓŁ, WSPIERANYM FINANSOWO PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
ul. Karolkowa 30, 01-207 Warszawa

Telefoniczny Punkt Informacyjny **22 376-76-76**
Czynny od poniedziałku do piątku w godz. **8.00-16.00**

Centrala:

Biuro Dyrektora Generalnego	22 376-78-55
Biuro Administracyjne	22 376-74-10
Biuro Analiz i Strategii	22 376-72-29
Biuro Audytu i Kontroli	22 376-79-05
Biuro Finansowo-Księgowe	22 376-74-32
Biuro Prawne i Zamówień Publicznych	22 376-73-61
Biuro Teleinformatyki	22 376-70-24
Biuro Zarządzania Kapitałem Ludzkim	22 376-77-44
Departament Gospodarowania Zasobem	22 376-76-23
Departament Innowacji	22 376-71-30
Departament Interwencji Rynkowych	22 376-71-09
Departament Kształtowania Ustroju Rolnego	22 376-79-67
Departament Nadzoru nad Spółkami	22 376-77-76
Departament Rozwoju Rynku	22 376-70-50
Departament Wsparcia Eksportu	22 376-72-26
Departament Wspierania Konsumpcji	22 376-79-79
Departament Zagospodarowania Przejętego Mienia	22 376-77-19

Oddziały Terenowe KOWR

OT Białystok

ul. Kombatantów 4
15-102 Białystok
85 664-31-50

OT Koszalin

ul. Partyzantów 15a
75-411 Koszalin
94 347-31-00

OT Opole

ul. 1 Maja 6
45-068 Opole
77 400-09-39

OT Warszawa

pl. Bankowy 2
00-095 Warszawa
22 635-10-00

OT Bydgoszcz

ul. Hetmańska 38
85-039 Bydgoszcz
52 525-08-01

OT Kraków

ul. Mogilska 104
31-546 Kraków
12 424-09-40

OT Poznań

ul. Fredry 12
61-701 Poznań
61 856-06-01

OT Wrocław

ul. Mińska 60
54-610 Wrocław
71 356-39-19

OT Częstochowa

ul. Jana III Sobieskiego 7
42-200 Częstochowa
34 378-20-36

OT Lublin

ul. Karłowicza 4
20-027 Lublin
81 532-21-12

OT Pruszcz Gdański

ul. Powstańców Warszawy 28
83-000 Pruszcz Gdański
58 300-48-41

OT Gorzów Wlkp.

ul. Myśliborska 32
66-400 Gorzów Wlkp.
95 714-61-00

OT Łódź

ul. Północna 27/29
91-420 Łódź
42 636-53-26

OT Rzeszów

ul. Asnyka 7
35-001 Rzeszów
17 853-78-00

OT Kielce

ul. Piaskowa 18
25-323 Kielce
41 343-31-90

OT Olsztyn

ul. Głowackiego 6
10-448 Olsztyn
89 524-88-00

OT Szczecin

ul. Bronowicka 41
71-012 Szczecin
91 814-42-00